

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eesti Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 12

XII aastakäik

1936

Tellimise hind postiga:

aastas . . . . 100 senti
6 kuu peale . . 55 "
1 " " . . . . 10 "
Välismaale aastas 150 s.

Ilmub kord kuus.

Talitus ja toim.: Tallinn, Toompuiestee
17-a k. 13. Telefon 448-35.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad
ja postiasutused.
Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:

1 lhk. . . . . kr. 20.—
1/2 " . . . . . " 10.—
1/4—6.— ja 1/8 lhk. " 3.—
Teksti ees — 50% kallim

Kutseühingute õigus.

Ilmar Rebane.

Tallinna
Keskraamatukogu

A. Ühinemise õigus.

I. Mõiste. Kutseühingute või kutsekollektiivide õigus põhineb ühinemise- ehk koalitsiooniõigusele. Koalitsiooniõiguse all mõistetakse samal kutsealal tegutsevate isikute õigust koonduda ühinguise ja liitudesse kutsealaliste küsimuste käsitlemiseks. Vastavalt tööõiguse laadile ja ainesele käsitleb tööõigus esijoones vaid töövõtjate ühinguise ja ühinemiseõigust, tööandjate oma aga ainult kaudselt.

II. Kujunemine. Ühinemiseõiguse saavutamine on pika arengu tulemus. See areng on üldiselt jaotatav kolme järku. Esimeses järkus kutseühingud on karistuse ähvardusel keeldud. Kutseühingud hakkavad tekkima ja kutseühingute mõte liikuma sõltuva palgatööliskonna tekkimisega vabrikutööstuse kujunemise tagajärjel. Valitsevate klasside sotsiaalsed huvid pöördusid vihaselt ühinemise mõtte vastu. Majanduslik liberalism näis kindlustavat parima vahendi üksiku töövõtja väljakurnamiseks, millele vastupöörduvat ühinemismõtet tööandja tõrjus tagasi oma vabaduse kitsendamisena. Teises järkus ühelt poolt vabast töölepingust õnnistuse mittedaabumine ja teiselt poolt töövõtjate ühinguise pidev kasv, hoolimata keeldudest ja takistustest, kaasab ühinemiskeeldude pehmemdamise. Selgub, et üksiktöövõtja on täiesti võimetu suhtes tööandjaga ja et suurte tööstustes tööolud on sedavõrd sarnivad, et vajavad kollektiivset normimist. Polnud enam mõtet säilitada keelde, milliseil puudus toime. Ometi ei leia ühinemiseõigust veel mitte tunnustust, kuigi ka mitte keelmeid, eriti tööstuses. Ühing on küll vaba, kuid lindprii, tõeline ühinemiseõigus tuli alles käte võidelda. See võitlus jõudis üldiselt lõ-

pule maailmasõjale järgnenud revolutsioonilainetuses, milles töölised etendasid otsustavat osa, ja ainult kaasaegsed reaktiooni edusammud on suutnud teda osalt purustada. Kolmandas järkus niisiis ühinemise õigus on üldiselt tunnustatud ja kutseühingud on muutunud kaasaegses ühiskondlikus korralduses jõuks, mil lasub rohkete ühiskondlike ja õiguslike funktsioonide täitmine. Peale muu aga kutseühingud on muutunud uue ühiskondliku korralduse kandjaks, korralduse, mis tõuseks üle üksikisiku ja arvestaks esijoones kollektiivi ja ühistahet.

III. Ulatus. 1) Ulatus mõttes eraldatakse positiivset ja negatiivset ühinemiseõigust. Positiivse ühinemiseõiguse all mõistetakse õigust koonduda ühinguise ja liitudesse, negatiivse ühinemiseõiguse all õigust mitte koonduda. Eestis on põhiseaduses kindlustatud vaid positiivne ühinemiseõigus, mitte negatiivne, seepärast toodud koalitsiooni- ehk ühinemiseõiguse mõiste määratlusest oleme jätnud välja negatiivse ühinemiseõiguse tunnused.

Positiivne ühinemiseõigus ehk ühinemisevabadus on Eestis kindlustatud põhiseaduslikult (§ 18 — II lõige). Põhiseadus määrab nimelt, et „ühinguise ja liitudesse koondumine on Eestis vaba“. Negatiivne ühinemiseõigus siin kindlustatud ei ole. Negatiivne ühinemiseõigus, õigus mitte kuuluda, on Eestis põhiseaduslikult kindlustatud vaid usühingute suhtes (§ 11 — 1. lõige). Eelnevast ei saa küll järeldada, et kodanikel pole negatiivset ühinemisevabadust, õigust mitte kuuluda organisatsioonidesse, vaid ainult seda, et see õigus ei ole põhiseaduslikult kindlustatud ja et sellepärast negatiivne ühinemiseõigus on piiratud teatud viisil ja kordadel vahendeist, mis positiivset ühinemiseõigust kindlustavad.

Eesti põhiseaduses positiivne ühinemiseõigus on küll määratud üldiselt, ja mitte eriti kutseühinguisse ühinemise õigus, kuid viimane sisaldub üldises positiivses ühinemiseõiguses. Järelikult, kuna Eesti põhiseaduses on kindlustatud ka positiivne, kutseühinguisse ühinemise õigus, siis selle ühinemisevabaduse ees peab teataval määral taganema vabadus kutseühinguisse mitte kuuluda.

Viimaselt seisundilt tuleb lahendada tariifilepinguis üldiselt sisalduvat sulklauslit, mille põhjal tööandja kohustub astuma töösuhtesse vaid asjaosaliste kutseühinglastega. Suluklausli tagajärjel avaldatakse teatavas mõttes survet organiseerimatuile, piirates nende negatiivset ühinemisevabadust ja kindlustades positiivset ühinemiseõigust. Kuigi sealjuures positiivse ühinemiseõiguse kindlustamise läbi negatiivne ühinemisevabadus kannatab, ei ole suluklausel ses mõttes mitte põhiseadusevastane. Kuid tõusetub küsimus, kas seesugune suluklausel ei riiva positiivset ühinemise õigust ennast ses mõttes, et põhiseaduslikult ühinemine on vaba ja järelikult ei tohi olla takistatud ega peale surutud? Sellele küsimusele tuleb vastata eitavalt, sest vabadus iseendast on vorm, mis konkreetset vabadust ei määra. On see vorm sellane, mis ei kõrvalda isiku tegevusvabadust, nii nagu see eraõiguses on määratud, siis on ta kehtiv. Suluklausel säilitab töövõtja vabaduse ühinemiseks. Arvesse võiks siin tulla pealegi vaid ühinemise takistamine, kuna selle pealesurumine on juba hinnatav negatiivse ühinemiseõiguse seisundilt.

Sotsiaalpoliitiliselt on aga suluklausel kõigiti õigustatud. Tööõiguslik seaduseandlus tunnustab kutseühinguid, varustab neid ülesannetega, mis on avalikõigusselgiku laadi, eeldab järelikult nende olemasolu. Samuti aga ei ole õige, kui organiseerimata töövõtjad oleksid kindlustatud nende hüvede saamisel, mida organiseeritud töövõtjad ja kutseühing on kätte võidelnud, ilma omapoolsete ohvriteta.

Siiski tähendatagu, et teatud juhtumel, nimelt juhul, kui ühingud takistavad vastuvõttu liikmeks, võib suluklausel tunduda ebakõlbelisena. Ometi ei saa seesuguselgi korral nõuda üldiselt suluklausli tunnustamist kehtetuks, vaid võib kohtulikult nõuda ühingu organide otsuse tühistamist, millega põhjustelt on keeldutud liikmeks vastuvõtust. Ei võimalda aga ühingu sisemine õigus liikmeks vastuvõttu teatud kutsegrupi töövõtjate suhtes, s. o. osutub suluklausliga varustatud tariifilepingu kehtivus lepingus laiemale määratelduks kui see järgneks tariifipoolte liikmete kutseala määratlusest ühingu põhikirjas, siis tuleb kohtulikult tõlgendada tariifilepingu kutsealalist kehtivust vastavalt kitsamalt.

2) Kitsendeid. Ühinemiseõigus Eestis ei ole piiratud isikute ega sihtide suhtes. Kuid siiski on ka ühinemiseõigus, seesuguselgi kujul, nagu see meil põhiseaduslikult kaitsitud, s. o. positiivne ühinemiseõigus, suhteline. Nimelt määrab põhiseadus (§ 18 — III lõige), et ühinemiseõigust võib seadus

piirata, kuid ainult avaliku julgeoleku huvides, ja ühingute ja nende liitude seadus (R. T. 1926, 37, 72, § 11) toonitab, et ühinguid, kelle siht või tegevus ähvardab avalikku julgeolekut või rahu või on kriminaalseaduste vastane, võiakse sulgeda siseministri otsusel. Muidugi on see otsus kaevatav administratiivkohtu korras. Avaliku julgeoleku ja rahu mõisted ei ole seadustes määrateldud. Sellepärast on nende mõistete sisustamine seadusi rakendavaist võimudest, eriti kohtuvõimust.

B. Kutseühingu mõiste.

1. Ühingu mõiste. a) Mitte kasu taotleva ühingu all üldiselt mõistetakse seaduses vähimalt kolme isiku ühendust sihiks, mis ei ole seotud ainelise kasu taotlemisega. Liidu all mõistetakse mitme ühingu ühendust. (R. T. 1926, 37, 72 § 1). Ühing teostub vabatahtlikult. Vastavas kirjanduses nõutakse ühingult veel, et ta eviks kindla organisatsiooni ja oleks sõltumatult oma liikmete olemusest. Sellekohaselt ühing on vähimalt kolme isiku vabatahtlik ühendus ühiseks mitteaineliseks sihiks, kui ta evib kindla organisatsiooni ja oleleb sõltumatult oma liikmete olemusest.

b) Muid tunnuseid ühingult ei nõuta. Nii ei ole üldiselt mitte vajalik ühingu registrimine siseministeeriumis, s. o. tunnustamine riigivõimu poolt. Erandlikult see registrimine on kohustav poliitilisele ühingule (id., § 3) ja mittepoliitilisele ühingule siis, kui nad taotlevad ka poliitilisi sihte (id., § 5). Ühenduse astumine välismaa organisatsioonidega nii, et ühing või liit allub välismaa organisatsiooni otsustele, nõuab siseministri luba (id., § 7). Poliitiliste ühingute all mõistetakse ühinguid, mis taotlevad muudatusi ühiskondlikus ja riiklikus korras.

Kuigi üldiselt ei ole vajalik ühingu või liidu registrimine, eraldatakse siiski õigusvõime suhtes registritud ja registrimata ühingud.

See vahetegu on praktiliselt suure tähendusega. Registritud ühinguid nimetatakse juriidiliseks isikuks, neil on õigus omandada kinnis- ja vallasvara, asutada kapitale, sõlmida lepinguid, võtta endale kohustusi, nõuda ja kosta kohtus. Neil on õigus avada, sellekohaste seaduste alusel, vastavalt oma sihile ettevõtteid, asutusi, korraldada loenguid, ettekandeid, näitemüüke, korjandusi jne., hoolimata sellest, kas need tegevusvahendid põhikirjas on tähendatud või mitte (id., §§ 8, 9).

Registrimata ühinguil eesnimetatud õigused puuduvad. Seepärast registrimata ühingute arv ja tegelik tähendus ei ole suur. Kuna registrimata kutseühinguil puudub pealegi ka tariifivõime, ja on vaieldav nende ühinguvõime, siis registrimata kutseühingust saab vaevalt olla juttu, sest need omadused on kutseühingule olulised ja vältimatud, kuigi põhimõtteliselt registrimata kutseühingud on võimalikud.

c) Kuna ühing on vähimalt kolme isiku

vabatahtlik ühendus, siis langevad sunduslikud ühendused välja ühingute mõiste alt. Nii ei saa ühinguiks tunnistada sundkodasid, käitisesindusi, haigekassasid jne.

2. Kutseühingu mõiste.

a) Töövõtjate poolel. Tööõiguses eraldatakse töövõtjate ja tööandjate kutseühingud. Töövõtjate kutseühing iseloomustub järgnevate tunnuste najal.

aa) Töövõtjate kutseühing on ennekõike ühing ja seepärast kehtib tema suhtes kõik see, mis ühingu kohta üldiselt on tähendatud, selle kitsendiga, et esiteks isikud, kes võivad ühineda töövõtjate kutseühinguks, peavad olema töövõtjad, ja teiseks ühine, mitteaineline siht kutseühingus on lähemalt määrateldud töövõtjate kutse ühishuvide arendamisena.

Järelikult töövõtjate kutseühinguks nimetatakse vähimalt kolme töövõtja vabatahtlikku ühendust töövõtjate kutse ühishuvide käsitlemiseks.

Niisiis töövõtjate kutseühing, olles esijoones ühing, ilmestub järgnevate eritunnuste najal:

bb) Töövõtjate kutseühing on töövõtjate ühendus. Töövõtjate ühenduse mõiste sisaldab endas kolm momenti. Esiteks, töövõtjate kutseühingu liikmeiks on vahetult töövõtjad, mitte organisatsioonid või teised ühingud. Sel juhul on tegu juba töövõtjate liidu või keskliiduga, mitte ühinguga.

Teiseks, töövõtjate kutseühingu liikmeiks võivad olla ainult töövõtjad. Järelikult ei ole töövõtjate kutseühinguga tegu siis, kui tema liikmeskonda võivad kuuluda isikud, kes ei ole töövõtjad, eriti aga, kui tema liikmeskonda kuuluvad tööandjad. Üldiselt on aga siiski tunnustatud, et kutseühinguisse võivad kuuluda passiivliikmeina endised töövõtjad. Töötud arvestatakse võrdseks töövõtjatega, kuna tööandja, kes on samaaegselt töövõtja, võib sellena kuuluda vastavasse kutseühingusse. Ei loeta aga kutseühinguiks n-n. tööühinguid, mis koondavad niihästi töövõtjaid kui ka tööandjaid.

Kolmandaks, töövõtjate kutseühing peab olema töövõtjate kui niisuguste ühendus. Ses mõttes peab töövõtjate kutseühing olema ühiskondlikult vastandpooleks tööandjale. Võime olla sotsiaalseks vastandpooleks tööandjale, eeldab aga töövõtjate kutseühingu täielist sõltumatust tööandjast, niihästi aineliselt kui ka organisatsiooniliselt ja teatava piirini ka vaimselt, et ühing võiks langetada oma otsused vabalt. Järelikult ei ole n-n. kollased ametiühingud ja tihti ka n-n. käitisühingud mitte töövõtjate kutseühingud. Tihti puudub käsitletav omadus ka n-n. riiklikel ametiühinguil, sest töövõtjate kui niisuguste ühendus peab olema sõltumatu ka riigivõimust.

cc) Töövõtjate kutseühing on ühendus kutse ühishuvide käsitlemiseks. Ühiskutsehuvide käsitlemise tunnustamine haarab endas kaks mõistet, vastavalt nendele töö-

võtjate kutseühing on esiteks töövõtjate teatud ühiskutse ühendus ja teiseks töövõtjate-kutseühing on majanduslik ühendus, olenevalt sellest, kas lähtuda töövõtjate kutseühingu kutselisest koostisest või majanduslikust sihst.

Esiteks, töövõtjate majandusliku ühendusena kutseühing käsitleb töövõtjate majanduslikke küsimusi. Viimaste all tuleb mõista seesuguseid küsimusi, mis on seotud töövõtjate õiguste ja huvidega suhtes, millesse nad astuvad tööandja kui niisugusega, s. o. sõltuvas töösuhtes. Need majanduslikud küsimused on aga kutseühingumused, töövõtjate kutse ühishuvid, mitte üksikute töövõtjate erihuvide summa. Et sellane ühishuvi oleks antud, ei ole nõutav, et esineks massihuvi, ka üksikute töövõtjate huvid võivad moodustada ühishuvi.

Töövõtjate kutseühing on aga kutseühing niivõrd, kui võrd ta tegeleb majanduslike küsimustega. Tegeleb ta ka veel teiste küsimustega, siis see asjaolu ei riiva ühingu kutseühingu loomust. Ühingu kutseühingu loomus määrab ta põhikirja alusel. Töövõtjate ühenduse põhikirja, mis määrab selle ühenduse sihi majanduslikuks, loob seadusliku eelduse selle kohta, et on tegu kutseühinguga. See eeldus püsib seni, kuni on tõendatud vastupidist. Selle tõendusega aga kustuvad ka ühingu kui kutseühingu võimed, n-n. tariifivõime.

Teiseks, töövõtjate kutseorganisatsioonina kutseühing peab rajanema kutsele, nimelt ühiskutsele ja mitte käitisele. Kutseühing on sellekohaselt kas: a) teatud kutsealal tegelevate töövõtjate ühing (n. ehitustöölised) või b) teatud tööstusharus tegelevate töövõtjate ühing (n. metallitööstustöölised) või c) töövõtjate kui üldkutse ühing (üldühing). Erandi moodustavad endast vaid käitised, harilikult hiigalkäitised, mis tervet tööstusharu kujutavad (n. raudteed jne.), üldiselt aga kutseühing peab ulatuma üle ühe käitise piiride. Ühe käitise ühinguil (Werkvereine) ei ole kutseühingu võimeid, n. tariifivõimet.

See seisukoht järeldub niihästi kutseühingu sõnalisest mõistest kui ka kutse ja käitise mõiste esinemisest eesti tööõiguses. Käitise mõistele rajaneb käitise organisatsioon ja käitise leping, kutsele kutseühing ja tariifileping. Kui nüüd eeldada, et seaduseandja on tahtnud luua veel eriliisi käitisühinguid ja nendega seondada kutseühingu võimeid, n. tariifivõimet, siis läheks käitise ja kutse-dualism üldse kaotsi ja sel vaheteol poleks mingit mõtet ja tähendust.

b) Tööandjate poolel. Tööandjate kutseühing vastab mutatis mutandis kõigile neile samadele tunnustele, mis iseloomustavad töövõtjate kutseühinguid. Eriti aga toonitatu, et tööandjate kutseühinguga on tegu siis, kui vastav kutseühing on tööandjate kui niisuguste kutseühing, mitte aga ettevõtjate ühendus. Viimased taotleavad majanduspoliitilisi sihte riigi, tarvitava jne. vastu (n. trustid, kartellid, vabrikantide, töösturite jne. ühingud).

3. Kutseühingute liidu mõiste. Kutseühingute liidu all mõistetakse vähimalt kahe kutseühingu ühendust kutseühishuvi taot-

lemiseks. Kutseühingute liidud esinevad niihästi tööandjate kui ka töövõtjate poolel. Ühinemised liitudeks sünnivad kas kutse- lisel või maailmavaatelisel alusel.

Haiguskindlustuse seaduse eelnõust.

L. Johanson.

Uue haiguskindlustuse seaduse eelnõu kohta on asjahuvilised organisatsioonid ja asutused oma seisukohad avaldanud.

Eesti Haigekassade Liit peab eelnõu üldiselt heaks ja otstarbekohaseks, kuid on esitanud sotsiaalministeeriumile mõningad parandused, millest tähtsaimad on:

Liit soovib haiguskindlustuse ulatust laiendada ka põllutöölisele ja lügisõidu laevameeskonnale.

Vabatahtlikult kindlustatuil peaks sammete saamiseks olema vähimalt kolmekuine ooteaeg, et ära hoida haigekassade raskustesse sattumist.

Perekonnaliikmete abistamine oli seni haigekassadele vabatahtlik. Volinike koosolek määras selleks krediitid ja nende kasutamise ulatuse, seaduses ettenähtud piirides. Uue eelnõu järgi on perekonnaliikmete abistamine haigekassadele sunduslik. Et haigekassade raskustesse sattumist ära hoida, tuleks perekonnaliikmete abistamiseks nõuda ühekuist ooteaega, arvates registreerimise päevast. Ka ei võiks haigekassa kulul sammeid saada need perekonnaliikmed, kel endal on sissetulek või tulutoov varandus.

Haigekassa esimeseks ülesandeks on kassaosaliste ravimine ja toetamine. Juba Peeter I alates on tööliste arstiabi olnud maksuta. Seda nõudmist muuta pole otstarbekohane. Hinna- ja korralik ravi säilitab rahva tervist, hoiab tööjõudu ja vähendab muid kulusid.

Sünnitamisi on vähe. Tööliste korteriolud on halvad. Oleks küll soovitatav, kui sünnitamised toimuksid ravil. Ei tule siis ka sünnitusabiraha vähendada, muidu nii mõnigi hoidub ravilasse minemast.

Ei ole otstarbekohane vähendada ka

nende kassaosaliste abiraha, kel ainult tööjõuline naine on ülal pidada.

Haigekassadel oli seni omavalitsus. Selle kaotamiseks puuduvad põhjused. Küll aga võiksid revisjonikomisjonist töösturite esindajad osa võtta. Volikogu ja juhatus aga peavad ka edaspidi koosnema vaid kassaosaliste keskel valitud isikuist.

Asjade valitseja, kui uus organ, on ülearune. Haigekassa tegevuse eest vastutab juhatus, järelevalvet teostab tööinspeksioon ja kindlustusamet. Palgalised jäägu juhatuse ametnikeks, tema poolt palgatuiks.

Haigekassa omavalitsuse raamidesse ei mahu asjade valitseja, kelle võim ulatub juhatuse ja volikogu otsuste seismapanekuks ja kes ei ole üldse sõltuv juhatusest.

Haigekassade Liit peaks jääma mitte ainult suuremate, vaid ka ühiste, kuigi mitte suurte ja üksikuile kassadele üle jõu käivate, ülesannete teostamiseks, näiteks ajakirja väljaandmine, raamatute kirjastamine jne.

Haigekassade reformiks on 6 kuud ka liig lühike aeg: selle ajaga ei suudeta eeltöödega toime tulla. Aega tuleks pikendada 12 kuu peale.

Liit näitas ka reale vähematele ja tehnilistele puudustele, mis tuleksid parandada.

Kindlustuskassade tüübina on uues eelnõus nähtud ringkonnakassad. Praegu töötavad ühis- ja vabrikukassad. Haigekassade Liidu kongressi otsus on, et elujõulised haigekassad, olgu need siis ühis- või vabrikukassad, peaksid edasi tegutsema jääma. Selles asjas on vabriku haigekassade delegatsioonid käinud sotsiaalministri jutul, ja nagu kuuldu, on neile öeldud, et vabrikukassad jäävad alles.

Mis aga õige ei ole, on need võrd-

lused, mida üksikud vabriku haigekassad on teinud enese kaitseks, püüdes näidata, nagu töötaksid vabrikukassad paremini kui ühiskassad. On ju õige, et nii mõnigi vabriku haigekassa on rahuldavalt töötanud. Kuid võrdluseks ühishaigekassaga puuduvad juba seepärast alused, et vabriku haigekassas on tegemist ainult ühe ettevõttega, ühishaigekassas aga sadade ja tuhandetega, milleks on vajaline sootu suurem ja erinev asjaajamine ja arvepidamine. Ka on ühishaigekassades ravikorraldus kassa käes, vabriku haigekassades aga ettevõtja kohuseks. Ravikorraldus ühishaigekassades sööb, paraku, õige rohkesti neist summadest, mis peaksid minema rahaliseks abistamiseks.

Vabriku ja ühishaigekassade töö võrdlemine on ka asjatu: see töö on ju nii väga lahkuminev, olud ja tingimused on erinevad.

Mida õigeks ei saa pidada, on see, kui mõnelt poolt nõutakse uute vabriku haigekassade asutamist. Ka ei ole otsustarbekohane kutsehaigekassade asutamine, nagu seda taoteleb mõni äriteenijate organisatsioon.

Ringkonna haigekassa on õige alustüüp, millele erandiks võiksid jääda senised elujõulised vabrikukassad niikauaks, kui nende liikmed seda soovivad.

Ringkondadest kõnelda on praegu varajane. Kui aga Saaremaa ja Hiiumaa tahavad endale ringkonna haigekassasid, siis on nende soovid põhjendatud, samuti on loomulik alus ka põlevkivikaevanduste ringkonna haigekassal.

Haiguskindlustuse seaduse eelnõu kohta on oma seisukohad avaldanud ka tööliskoda. Põhiküsimustes need seisukohad ühtuvad liidu omadega, lisaks on rida tehnilisi parandusi: Tööliskoda on esitanud ka uue Kr. S-u § 355¹: „Tööandjat, kes süüdlane selles, et ta ei maksnud edasi haiguse vastu sundkindlustatule haiguse ajal natuuratasu, karistatakse arestiga mitte üle ühe kuu või rahatrahviga mitte üle saja krooni.“

Ka teised kodad on oma seisukohad avaldanud — kaubandus-tööstuskoda, arstide koda ja rohuteadlaste koda. Nende seisukohad ei sobi uue kindlus-

tusseaduse eelnõuga üldse, eitavad omavalitsuse põhimõtet, kitsendavad liikmete õigusi ja piiravad sammeid.

Arstide koda on läinud isegi nii kaugele, et ta eraettevõtjate huvides ei taha haigekassadele lubada isegi haiglate ja apteekide asutamist. Arstide koja arvates tuleks volikogu võimupiire ja ülesandeid vähendada, juhatusel suurendada. Juhatuses olgu: esimees — määratud sotsiaalministri poolt, pealeselle 10 liiget järgmiselt: 5 volikogu liikmete hulgast, 2 kaubandus-tööstuskoja poolt, 1 arstide koja poolt, 1 rohuteadlaste koja poolt, 1 kohaliku omavalitsuse poolt.

Arstide koja seisukoht on ka võõras ühishaigekassadele: pooldab uusi vabrikute ja kutsealade koonduste haigekassasid, mis Eestis oludes ei ole sugugi põhjendatud, vaid mis killustaksid haigekassasid ja raskendaksid nende ülesannete teostamist.

Arstide koda pooldab ka vaba arsti valikut, kuigi tal selle vastu midagi ei näi olevat, kui vabrikud võimaldaksid arstiabi ainult ühe arsti kaudu, kes siis tohterdaks kõiki haigusi, nagu senised kogemused näitavad.

Ka ei poolda arstide koda proportsionaalset, vaid mingit omapärast isikute valimise viisi, mis pidavat kindlustama esinduse kõigile kutsealadele.

Arstide koja arvates võiksid kuuluda kindlustamisele vaid need isikud, kes kuni 140 kr. kuus palka saavad, igale lapsele lisanormiks veel 20 kr. kuus, kuid igatahes isikud, kes kuus saavad üle 200 kr., ei peaks kindlustamisele kuuluma.

Arstide koda pooldab ka kindlustatu enda osavõttu ravimise ja arstirohtude kulude kandmisest seadusega kindlaksmääratud proportsioonis.

Rohuteadlaste koda on haigekassade apteekide õiguse vastu.

Kui peaksid kaubandus-tööstuskoja, arstide koja ja rohuteadlaste koja seisukohad vastuvõtmist leidma, siis ei tähendaks see mitte haiguskindlustuse reformi ja laiendamist, nagu sisaldab seda ministerteeriumi eelnõu, vaid haiguskindlustuse lammutamist Eestis. Haiguskindlustusest jääks järele vaid nimi ja äbarik sisu, nagu näeme seda

fašistlikul Saksamaal, kelle eeskujudel näib olevat väga suur mõju koja seisukohtadele.

Peame kahetsusega märkima, et ars-

tide koda ei taha mitte aru saada sellest suurest tähtsusest, mis on sotsiaalkindlustusel töötava rahva tervishoiu ja sotsiaalsete olude parandamisel.

Sotsiaalpoliitilisi päevaküsimusi.

L. Johanson.

1.

Perekonnaabiraha käitistes.

Riigiasutustes ja -käitistes maksetakse perekonna-abiraha. Selleks on seaduslik alus. Hiljuti tõsteti lasteabiraha. Lasteabiraha saavad nüüd kõik riigiteenijad, vaatamata palga suurusele. Nii suureneb riigiteenija töötasu ühes teenistusaastatega (vanusest) ja lastearvuga (lasteabiraha). Lasteabiraha saavad ka need naisriigiteenijad, kel mees on erateenistuses.

Abiraha maksetakse igalt lapselt kuus: Tallinnas ja Nõmmel — kui on üldse 1—2 last — 10 kr., 3—4 l. — 12 ja 5 ja rohkem lapsi — 14 kr. lapselt. Mujal vabariigis on lasteabiraha lapselt kuus 7,5, 9 ja 11 kr.

Riigiasutustest võib oletada, et vaatamata väljaminekute suurenemisele, nad teenija palkamisel ei eelista vallalisi ja lasteta isikuid. Riigiasutusest ei saa vallandada teenijat, kelle laste arv kasvab suuremaks. Riik on huvitatud lastearvu tõusust, laste eest hoolitsemine on riigi ülesanne.

Teisiti on lugu erakäitistes, kel pole mingit lastekaitse ülesannet, vaid ainult püüde — vähemate valmistuskuludega produtseerida ja enam kasu saada. Seepärast püütaksegi valmistuskulusid kärpida viimse võimaluseni, tööd muuta intensiivsemaks, produktiivsemaks, ratsionaliseerida, ja ollakse visalt töötasu suurendamise vastu.

Osas erakäitistes, näiteks mõnes suuremas puu- ja tekstiiltööstuses, maksetakse ka perekonna-abiraha. See maksmine sünnib vabatahtlikult. Narva tekstiiltööliskond tahaks, et selleks antaks seaduslik alus. Selle juures tuuakse põhjenduseks ka seda asjaolu, et sagedi töölise teenistusse palkamisel ei ole olulise tähtsusega tööoskus ja töövõime, vaid töölise perekonnaliikmete arv. Kui töölisel on 4—5 last, siis ei taheta teda tööle võtta. Kes tööle palgatakse, see on leib vabriku juhatuselt: ta võib palgata ja palkamata jätta keda aga ise tahab. Muidugi otsib ta töövõimsamaid, aga ka neid, kellele lisatasu — perekonna toetamiseks — ei tule maksa.

Tekstiiltööstuses on töötasu madalaimaid Eestis.

Perekonna-abiraha maksetakse seepärast, et muidu töölise perekond, saades ainult väikest töötasu, jääb nälga.

Lapse pealt maksetakse Narva tekstiilvabrikus kuni 15. eluaastani 18 senti päevas. Kui laps koolis käib, siis saab abiraha kuni

18. eluaastani. Töölise naine, kes ei käi vabrikus töös ja kel puuduvad teised sissetulekud, saab ka 18 senti tööpäeva eest.

Töölise lisatasu igalt perekonnaliikmelt on kuus umbes 4 kr. 50 s., mis teeb 6-liikmelisele perekonnale 27 kr. kuus.

Selle tulemusena käitise juhatus püüab vabaneda rohkearvulise perekonnaga töölisest. Teenistusse palkamisel arvestatakse ka perekonnaliikmete arvu, eelistades neid töölisi, kellele lisatasu ei tule teha maksa või seda tuleb teha vähesel määral.

Nii on erakäitistes perekonna-abirahal ka oma halvad küljed: lapse sündimine võib tuua kaasa töökoha kaotamise.

Kuidas siin luua kaitset lasterikastele perekondadele, on küsimus, mis vajab arutamist ja otsustamist. Tuleb kaaluda siin perekonna-abiraha häid ja halbu külgi.

Meie arvates on tarviline tekstiiltööstuses, mille kandejõud meie andmete järgi seda küllaldaselt võimaldab, üldine töölise palgaolude parandamine nii, et töötasu vastaks vähimalt 4-liikmelise perekonna elatismiinumile.

Edasi tuleks kaaluda, kas perekonna-abiraha maksmist ei võiks panna kindlustuskassale, sinna luues erifondi, kuhu ettevõtte tasub selleks otstarbeks seadusega kindlaksmääratud maksu. Sest perekonna-abiraha maksmine sünnibki mitte neil alusel, mis on töötasu suuruse määramisel, vaid — emade ja lastekaitse teostamiseks, see on — neil põhimõtteil, mis ellu viiakse emade ja lastekaitse ning sotsiaalkindlustuse seadustega.

2.

Kes on vaimutööline?

Viimasel ajal on küsimus, kes on vaimutööline, muutunud akuutseks. Kõigepealt tuleb kaks töölepingu seadust: üks töölisile ja teine vaimsel alal töötajaile.

Mõni äriteenijate organisatsioon on esinenud isegi nõudmisega, et eraldatagu äriteenijad üldisest haiguskindlustusest kui vaimutöötajad, kuna haigekassa alla kuuluvad kehalise töö tegijad. Loodagu vaimutöölisile-äriteenijaile oma eri haiguskindlustuskorraldus.

Et säärase pentsiku nõudmisega üldse esinetakse, see ei tunnista just kuigi suurest ajutööst ega vaimsest arengust.

Äriteenijad ei kuulu sugugi enam vaimutöölise hulka kui vabriku- ja käsitöölised.

Töölise töölepingu seadus ei eralda teenijaid töölisest.

Vaimsel alal töötajaks tahetakse lugeda töölepingu seaduse järgi neid töötajaid, kelle töö nõuab rohkem vaimset kui kehalist pinget, eriti isikud, kellele on usaldatud administratsiooni- ja järelevalve-ülesanded, nagu käitiste juhatajad, direktorid ja ärijuhid, insenerid, keemikud, tehnikud, konstruktorid ja minöörid ning steigerid mäetööstuses, kontrolörid, meistrid ja muud isikud, kelle ülesanded on suuremad lihtsast järelevalvest, sisaldades eneses ka neile alluvate töölise töö juhtimist, kontrolli ning inspeksiooni ja vastutust töölise töö eest, samuti ka säärased tööjärelevalvajad, kes teevad järelevalve kõrval ka bürootööd; isikud, kes töötavad kunsti alal, vaatamata nende töö kunstilisele väärtusele, nagu maalijad, skulptorid, lauljad, muusikud jne.; teatrite, orkestrite, kinostuudiote ja ringhäälingute artistide personaal kui ka sõnalise ja muusikalise kava eksperdid; ajakirjanikud; arstid, hambaarstid, loomaarstid, proviisorid ja nende eriharidusega abid ja assistendid, velskerid, ämmaemandad, halastajaõed ja laborandid; isikud, kes teevad büroo- või kantselei-, kalkulatsooni-, joonestus-, raamatupidamis-, arvepidamis- ja kassapidamistöid; telegrafistid ja telefonistid; agronoomid, õpetatud aednikud, maa-, metsa- ja hoonetehindajad, maamõõtjad, meierid, metsailemad ja metsnikud, kultuurtehnikud, instruktorid ja karjaravijad; proovireisijad ja kindlustusseltside agendid.

Selle loetelu on põhjustanud töölepingu iseloom ja teenistuse iseäraldused, mitte aga kaugeltki see, nagu oleksid kõik need vaimutöölised. Sellest loetelust on välja jäänud siiski suured kategooriad äriteenijaid, ja täieõigusega.

Loetelus on näiteks proovireisijad ja kindlustusseltside agendid, kassapidajad, kantseleiametnikud jne., kelle töö ei nõua kuigi

suurt füüsilist ega ka mitte kuigi suurt vaimset jõudu.

Prof. N. A. Vigdortšik ütleb, et on n.-n. vaimutöö alased, kus kulutatakse õige rohkelt füüsilist, aga vähe peaaegu energiat, ja on füüsilise töö alased, kus lihaste tööjõu kulutus on vähene, kuid peaaegu energia kulutus on rohkelt. Võtke näiteks masinaladuja: ta füüsilise energia kulutus on tühine, kuid ta töö nõuab suurt tähelepanemisvõimet — iga viga teeb kõlbmatuks terve rea ja see tuleb uuesti laduda. See füüsilise töö esindaja teeb vaimset tööd.

Spindilõikamine, kaliibrilihvimine ja teised säärased tööd nõuavad enam vaimse tööjõu kulutust kui raamatupidaja töö, arvab psühhotehnika eriteadlane Schlesinger. Kuigi raamatupidaja käed jäävad puhtaks, ta võib kanda puhast kraed, siiski ta töö ei ole raskem ja enam pingutatud kui töölise vaimne töö treipingi taga, arvab sama psühhotehnik.

Hrynevitsky järgi on küsimus, kumb teeb enam füüsilist tööd, kas masinist, kes jälgib turbiini tegevust, või arvepidaja, masinakirjutaja, joonistaja jne.

Öövahil ei ole mingit erilist energiakulutust, kuid ta arvatakse füüsilise töö tegijate hulka.

Dr. M. S. Uvarov oma professionaal-tervishoiu õpperaamatus ütleb, et professionaal-tervishoidu huvitavad mitmesuguste tööalade kutsehaigused ja sanitaarne seisukord. Füüsilise ja vaimse töö tervishoidlikud tingimused erinevad teravalt, kuid see ei ole põhjustatud töö iseloomust, vaid sellest olukorrast, kus elatakse. Tervishoiu seisukohalt võiks töö pigem jagada eesõigustatuks ja mitteõigustatuks.

Dr. M. S. Uvarovi järgi ei saa teha kutsetervishoiu seisukohalt teravat vahet füüsilise ja vaimse töö vahel. Töö jaotamine füüsiliseks ja vaimseks on kunstlik.

Prof. N. A. Vigdortšik jagab tööd järgmiselt:

Ettevalmistuse iseloom	Töö nimetus	Näited
Tooretiline ettevalmistus	1. Üldine ja eriline	Arst, insener, kooliõpetaja, kirjanik, teadlane.
	2. Eriline ja mitteesine üldine	Raamatupidaja, muusik, reporter, korrektor, ametnik.
3. Praktiline ettevalmistus	3. Lihtkvalifitseeritud	Lukusepp, räsep, kingsepp, kellasepp, treial, juveliir.
4. Ettevalmistuseta või väga vähese praktilise ettevalmistusega	4. Lihtmittekvalifitseeritud	Lihttööline, käskjalg, vaht.

Edasi jagab prof. Vigdortšik kutsed kolme gruppi: 1) kutsed, mis vajavad intensiivset peaaegu ajutööd, 2) kutsed, kus on tarviline mõõdukas peaaegu ajutöö, 3) kutsed, kus pea-

ajutöö on väike. Samuti lihaste energia kulutuse järgi võib jagada tööd: intensiivseks, mõõdukaks ja väheseks.

Energiakulutus		Ettevalmistuse iseloomu järgi			
		Intelligentne		Lihtne	
Peaaju	Lihaste	Kvalifitseeritud	Mittekvalifitseeritud	Kvalifitseeritud	Mittekvalifitseeritud
Intensiivne	Intensiivne				
Intensiivne	Mõõdukas	Insener Arst Pedagoog	Administraator	Ülevaataja ja instruktor vabrikus	
Intensiivne	Tähtsuseta	Teadlane Kirjanik Helilooja	Kassapidaja Raamatupidaja Korrektor	Masinaladuja	
Mõõdukas	Intensiivne		Reporter	Tisler Lukusepp	
Mõõdukas	Mõõdukas	Mõned kasvatustöötajad tegevusealad	Muusik Farmatseut	Trükkiladuja	
Mõõdukas	Tähtsuseta		Ametnik (mõned liigid)	Graveeriija Juveliir Kellasepp	
Tähtsuseta	Intensiivne				Sepa pealelööja Pesupesija
Tähtsuseta	Mõõdukas		Rahakasseeriija Registraator Arvepidaja		Käskjalg
Tähtsuseta	Tähtsuseta	Ekspert- konsultant	Ametnik (mõned liigid)		Õvvaht Tabelijoonistaja Valvur

Prof. Vigdortšik ütleb, et ajaloo kõiklik inimene ei tunnud kutsele ettevalmistumist, ei teoreetilist ega praktilist. Sellele järgnes lihtkvalifitseeritud töö, mil oli vaid praktiline ettevalmistus. See oli kutseiks jagunemise ajajärk. Ja veel edasi — siin ilmub juba intelligentne profession, kuigi veel mittekvalifitseeritud töö alal. Inimese mõistus loob koos praktiliste kutsete ja kogemustega teoreetilisi teadmisi, millest ongi tingitud kutse teoreetiline ettevalmistus. Mida enam areneb inimese vaimne kultuur, seda enam valitsevad teoreetilised teadmised. Teoreetiliste teadmiste areng tõi inimkonnale töö mehhaniseerimise ja sellega ühtlasi vähendas praktilise ettevalmistuse tarvidust. Töö jaguneb nüüd peamiselt kaheks alaks: ühel pool intelligentne kvalifitseeritud töö ja teisel pool liht-, mittekvalifitseeritud töö.

Kuhu kuuluvad äriteenijad, kes peavad endid ise vaimsel alal töötajaks, kes ei või olla koos teistega ühises haigekassas?

Äriteenijad, nagu ametnikudki, tulevad paigutada ülaltoodud tabelite mitmeisse lahtreisse, arvestades tööga. Kahtlemata aga suur osa äriteenijaid kuulub isegi liht-, mitte-

kvalifitseeritud, tööliste liiki. Võtame näiteks riidepoe müüja: tal pole vaja muud tunda kui — hinnamärke või hindu meeles pidada ja arvestada. Ja see ongi kõik. Lukusepa, puutöölise, treiali, kullasepa jne. töö nõuab kahtlemata palju enam vaimset pinget, peaaju tööd kui suurel jaol äriteenijail ja ametnikel. See, et üks töö on puhas, teine must — ei ole siin määrav ja oluline. Niinimetatud füüsilise, vabriku- ja käsitöö nõuab suurelt jaolt enam vaimuenergiat kui suurema osa kontori-, kantselei. ja äriteenijate töö.

On siis täiesti alusetu, kui tulevad mõned äriteenijate organisatsioonid ja nõuavad endile kui vaimutöölisile eri haigekassat. Kõigepealt — nad polegi vaimutöölised: nende töö nõuab neilt nii füüsilist kui ka vaimset tööd vähem kui paljudel neil tööaladel, millest nad endi eraldamist nõuavad.

3.

Armulaat.

„Eesti Naine“ kirjutab ajalehtede tutvuseotsimise kuulutustest ja leiab, „et kõikide

Hispaania naistöoline,

kes võitleb oma kodumaa iseseisvuse, vabaduse ja demokraatia eest, mässavate kindralite vastu.

selliste kuulutuste taga ei ole midagi halba, mõned tõepoolest mõtlevad otseselt ja ausalt, mõned teevad nalja, kuid päris kindel on, et suurem hulk selliseid kuulutusi põhjenevad kas nilbel äril või haiglaste kalduvustega isikute eneserahuldamisel.“

Leht toob mõningad näited: 24-a. üliõpi-

lane pakub ennast lõbusaks kaaslaseks daamidele. Vastuseid 17, osa noortelt, kes nimetavad endid üliõpilasiks.

Teine, „karske mees“, kes ajalehe kaudu otsib „korralikke naisi“, on mitu korda abielus olnud, oma rasedad naised maha jätnud ja otsib järjest uusi.

Neile näiteile võiks lisada juhtumeid, kus kuulutuste kaudu otsitakse lapsi oma himude rahuldamiseks, lapsi — 15-aastasi.

Need ajalehtede kuulutused on õigupoolest — armulaada reklaam.

Käesoleval sajandil on prostitutsiooni alal olnud muudatusi. Vene ajal oli prostitutsioon surutud peamiselt bordellidesse, vähesel määral ka kõrtsidesse. Nüüd on bordellide arv vähemaks jäänud, kuid prostitutsioon on tunginud restoraanidesse, kohvikuisse, erakortereisse, tänavaile ja — ajalehtede kuulutuste veergudele.

Inimesed, kes on käinud Helsingis, sageli imestavad, kuidas on seal võimalikud säärased asutused nagu „Nizza“ ja „Pariis“. Kuid soomlased on ainult oma armuturgu püüdnud koondada. „Nizza“ ja „Pariis“ ei sisalda midagi, mis puuduks näiteks Tallinnas ja Tartus paljudes kohvikutes, kui mitte kõigis, ja restoraanides.

Prostitutsioon on sotsiaalne, õigupoolest sotsiaalpatoloogiline, nähtus, mille areng on mõjutatud mitmesuguseist põhjustist, majanduslikest, sotsiaalseist, kõlbelisist ja tervislikest.

Tema vastu võidelda tuleb kõigepealt kasvatusena, laste ja noorte hoolekandega, naistele korraliku töö võimaldamisega, vaba aja otstarbekohase kasutamise, seltskondliku elu tervendamiseks.

Väga lagastavalt mõjub noortele naistele ahvatlev kohvikukultuur, veel enam kõrtsikultuur.

Kuigi ajalehtede armukuulutused puudutavad väheseid, siiski neid loetakse rohkesti ja nende tagajärjed ja mõju on eitav.

Vististi oleks küll parem, kui nende armulaada kuulutuste arv vähimalt väheneks.

Haigekassade ellu puutuvaid küsimusi.

P. P a a l.

Kui ma puudutan mitmesuguseid küsimusi, mis tegelikus haigekassa tegevuses olen suutnud tähele panna nii Viljandis kui ka teistes haigekassades, kelle tegevust olen jälginud nende aasta-aruannete kui ka „Töö ja Tervise“ artiklite järgi, siis palun lugejaid mitte pahaks panna, kui kõrden mõningaid asjaolusid, mida iga haigekassa tegelane isegi teab ja mis sellega ei suuda temale vahest küllalt huvitavat pakkuda. Kuid tegelikult ei saagi ju haigekassades midagi rabavat ja ennekuulmatut ette tulla, sest tegevus sünnib teatud raamides ning ka

tegeliku elu küsimused kergivad esile neis raamides.

Esimesena puudutaksin üldist praegu kehtivat haiguskindlustuse seadust, mille alusel kõik Eesti haigekassad töötavad ja missugust seadust kavatsetakse muuta. Nagu teada, on praegune seadus päritud vene ajast ning see seadus oli välja töötatud rohkem suurkätistele, kuna meil praegu enamuses haigekassade koosseisu kuuluvad pisikäitised. Kuid peab ütleva, et see vene ajast maksev seadus ei olegi nii halb kui teda mõnikord püütakse näidata ja kui

selle seaduse üksikuid paragraafe seletades kindlustusnõukogu poolt ei oleks seadusele vahest antud hoopis teist suunda. Täieliselt maksvusel olles ja kõrvale jättes igasugused juureantud seletused oleks küllaldane, kui sedasama seadust mõnest kohast muudetakse või parandatakse vastavalt meie kitsamatele oludele. Eriti on selle seaduse heaks küljeks see, et ta annab haigekassadele täielise omavalitsuse, mille tõttu on suudetud haigekassade tegevusi väga otsustavalt haigekassaosaliste esinduse poolt juhtida. Kui aga nüüd teistest küljest seletuste teel (mis enamikus on langenud haigekassade kahjuks) siiski on seadusele teist suunda antud, siis tuleks vahest ikkagi paratamatult seadust muuta ja nii, et edaspidi ei saaks iga erinev kindlustusnõukogu koosseis seadust teisiti seletada.

Nagu kõigile teada, on kõige ebaloomulikum ja minu arvates otse seaduse mõiste vastane kindlustusnõukogu seletus 3. sept. 1931. a., mis viis haigekassad raskustesse. See seletus pani nimelt haigekassadele kohustuse ravida omal arvel ka ettevõtte tööde juures vigasaanuid. Selle all kannatavad nüüd kõik haigekassad. On aga meile kõigile selge, et haigus ja vigastus on ikka kaks isiasja, ja neid võetigi vene ajal eraldi, sest kuigi haigekassa oli ravimise tööst. töö sead. § 304 põhjal enese kätte võtnud, siis polnud ta sellega veel võtnud töövigastuste ravimist. Tegelikult ravisid küll haigekassad ka töövigastusi, aga need ravikulud tasuti tegelike kulude piirides haigekassadele tagasi, milleks oli ette nähtud vastav rubriik haigekassade aastaaruannete ravitabeleis. Nii see pidigi olema ja vastas täiesti seaduseandja tahetele. Sellega tööst. töö sead. 3. peatükk lahendab ikka ainult tööliste haiguskindlustuse küsimusi, kuna aga 4. ja 7. peatükk tööõnnetuste küsimusi. Nii ütleb ka seaduse § 301 viimne lõige, „et käesoleva paragrahvi määrused ei ole maksvad arstiabi andmise kohta õnnetusjuhtumiste läbi vigasaanutele, mida antakse selle jaotuse 4. ja 7. peatükis näidatud alustel“, s. t. töövigastuste ravi ei kuulu haiguskindlustuse hulka.

Vastuvaidlusi siin olla ei saaks, kui võtta asja seaduse mõiste kohaselt, sest tööst. töö sead. § 301 põhjal lasub igasugune arstiabi andmise kohustus täieliselt ettevõtjal. Sellest kohustusest vabaneb ettevõtja täieliselt, kui § 304 põhjal haigekassa võ-

tab enda kätte haiguste ravi ja § 306¹ põhjal töövigastuste ravi vastav kindlustusühisus. Kumbki asutus ei saa aga teise ülesandeid selle kehtiva seaduse põhjal enda kätte võtta, s. t. ei saa kindlustusühisus võtta haigekassadelt haiguste puhul ravi andmist, ega ka vastupidi. Kui aga kindlustusühisus ravi andmist töövigastuste puhul enda kätte ei ole võtnud, siis, loomulikult, jääb see kohustus püsima ettevõtjale ega lange automaatselt haigekassale, nagu seda ebaõigesti on seletatud. Kujuteleme säärast olukorda, et kindlustusühisus võtab ravi seaduse põhjal enda kätte, haigekassa aga mitte. Kas siis nüüd kindlustusühisus oleks ka kohustatud ravima igasuguseid haigusi? Kindlasti mitte, tema raviks ainult töövigastusi. Selles mõttes tulekski praegust seadust redigeerida ja nimelt paragraafi 304 üheainsa sõna lisamisega, s. o. „Haigekassal on õigus kassaliikmetele arstiabi andmist haigusjuhtudel ettevõtjate arvel oma kätte võtta jne.“. Kui see parandus läbi viia, on seaduse teisiti tõlgitsemine selles osas võimatuks tehtud. Muidugi ei ole haigekassad sellega veel kõikidest raskustest päästetud, vaid ka ravikapitali 2% maks tuleb ümber korraldada. Jällegi ei ole minu arvates siin tarvis seadust muuta, vaid ainult päritud seaduse 18-rublalise maksu alammäär aastas arvestada meie rahavääringule ja oludele vastavalt, millega saaksime kindla summa, mis tuleks tasuda iga tööpäeva eest haigekassale arstibikapitaliks. Kui need seaduseandja tahetele vastavad püüded meil praegu ellu rakendatakse, siis võib juba haigekassade tegevuse rajada stabiilsemale alusele. Kuni seda aga ei tehta, siis peavad haigekassad tegutsema ikka täiesti närvlikus õhkkonnas, mis tekitab asutuse ja kinnitatute vahel õige tihti paksu verd.

Haiguskindlustuse kohustuste täitmise juures ei saa ka kuidagi mööduda haiguskindlustuse seaduse muutmisest apteekide avamise asjas. Ei ole loomulik, kui ühel asutusel on kohustus ravida, kuid raviasutusi ta pidada ei või, vaid peab arstirohud võtma eraapteekidest suure vahekasuga müüjale. Selles asjas ei saa haigekassad kuidagi rahule jääda, vaid see kord peab muudetama ja tööst. töö sead. § 303-das ettenähtud haigekassade õigused maksma hakkama. Praegu on apteekrite koja poolt maksma pandud kord, kus apteek võib asutustele anda kuni 20% hinnaalandust.

Ometi on teada, mis need apteekidest müüdavad arstimid maksavad sisse ostes ja missugust vahekasu nende pealt võetakse. Sellele seltsib siis veel see n.-n. „taxa laborum“, millega seoses tuleb alati väärtuselt 5-sendiline ravim maksma oma 75 senti või rohkem. Sellest siis antakse seda 20% hinnaalandust. Minu arvates peaks ikka seadus taotelema seda, et haigekassad saaksid arstirohte odavamalt, mille teostamiseks antakse võimalus oma apteegi avamisega. Võib päris kindel olla, et iga 2000 liikmestonnaga haigekassa suudab oma apteegi ülal pidada, kui arvesse võtta just rohuteadlastelt saadud arvamisi ja haigekassadest aasta jooksul läbi käivat retseptide arvu.

Uhes arstirohtude küsimusega tuleks minu arvates võtta sõelumisele ka arstiabi andmise küsimus ja see ümber korraldada nii, et loodaks moodus, et oleks võimalus teatud väikese protsendi määramiseks ravikuludest ka ravisaajale. Nimelt on suur hulk juhtumeid, kus arstiabiga liialdatakse, nagu seda on teatavaks teinud just arstid. Seda tuleb uskuda, sest arstide huvides ei ole seda teatavaks teha. Sellest ülesaamiseks on ka veel teine moodus, — kindlapalgaline haigekassa arstkond ja ühes sellega ambulatoorne süsteem. Sel süsteemil on oma puudused, kuid head küljed kaaluvad need kindlasti üles. Praeguse absoluutselt vaba arstivaliku juures tuleb aga ette palju väärnähtusi, mis tekitab arstliku personaaliga õige tihti pahandusi ja konflikte. Umbusaldus arstikonnaga ei ole haigekassale kuidagi soovitatav, vaid päris lubamatu. Näiteks on praeguse korra juures tavaline, et mõned arstid endile poolehoiu võitmiseks katsuvad ikka igasuguseid ravimisel ette tulla võivaid pahesid ajada haigekassade juhatuste süüks sellega, et neid ei lubatavat kohe kirjutada arstirohte, mis mõjuksid kohe, sest kassad lubavat ainult teatud patentravimeid jne. Ka sünnitatakse sellega haigekassadele kahju, et töövigastuste diagnoose ei määrata küllalt selgesti, ja pärast vaidle ja käi kohut kindlustusühisustega. Antakse välja tunnistusi haiglaravi tarvilisusest, mida haige tegelikult ei vaja ja mida teatab ka arst ise telefoniteel haigekassale. Tunnistus anti, kuna haige tahtis minna haiglasse. Mitmel juhul on aga teised arstid haiglasse saadetu sinna saatmise üksiku arsti poolt pidanud ülearuks ja haige pole ka läinud. Kirjutatakse igasuguseid kalleid eriraviseid, mis aga jäl-

legi on osutunud mitte-tarviliseks. Ka on ette tulnud juhtumeid, kus arst laseb haigel täiesti tarviduseta iga päev enda juures käia, ja haigekassal, loomulikult, tasuda iga visiidi.

Samuti ei vaata mõni arst haiget ühe visiidi puhul läbi, vaid kutsub ta järgmisel päeval jälle, teatades, et haigel on kaks haigust ja seepärast tuleb tal tuua ka 2 arstitähte. Selle kõige juures kirjutatakse ka muidugi õige ohtrasti arstirohte, mida inimene ise ei suuda ära tarvitada ja hakkab neid siis müüma teistele, nagu Viljandis, kus üks haigekassaliige oli müünud õige odavasti peavalupulbreid, mida ta haigekassalt saanud. Selle juures on muidugi kassaosalised ise ka õige intensiivsed, sest kui talle ühe arsti poolt väljakirjutatud arstim kohe ei aidanud, läheb ta kindlasti järgmine päev teise, kolmandal päeval kolmanda jne. arsti juure ja laseb ikka kogu aeg uusi kalleid rohte välja kirjutada. Lõpuks saab ta muidugi terveks juba iseenesest, kuid haigekassale on tehtud lubamata suuri kulusid. Kui siis sellase asjaolu peale juhitakse tähelepanu, antakse lühike vastus, et ma maksan haigekassale makse ja sellepärast võin toimida nii kuidas pean paremaks. Niisuguseid asju juhtub sageli. Sellest saab kindlasti üle ainult kas teatava protsendi haige kanda määramisega või jällegi kindlapalgalise arstikonna ametisse palkamisega.

Praeguse seaduse täitmise juures on tegelik elu näidanud, et juuremaks paneb juba inimest mõtlema ja ta ei tee kerge-meelselt haigekassale kulusid. Näiteks võtame perekonnaliikmed, kes mõnes kassas maksavad ravile ise juure. Tulemuste ja andmete põhjal nähtub, et perekonnaliikmed suhteliselt kassaliikmetega tarvitavad hulga vähem ravi ja imelikul kombel ka ennem tervenevad. Seda võib ütelda just haiglas ravi kohta, kus ühe ja sama diagnoosiga haige perekonnaliige kassaliikmega võrreldes viibib ravil kuni 50% vähem aega. Kassaliikmeid tuleb arstil aga teinekord haiglast poolvägisi välja saata, ja eriti neid, kes on vallandatud ja kasutavad seda ühekuulist seadusega antud soodustust.

Analoogilisi juhtumeid on suur hulk.

Muidugi püüavad ka haiglad oma huvides haigeid kassaliikmeid kauem sees hoida kui see on tarviline.

See kõik aga sünnitab ikka ainult liigseid suuri kulusid, nii et vähimalt 1200-

liikmelisel haigekassal tuleb iga kuu haiglate arvel tasuda keskmiselt 500—600 krooni ravimaksu, mis aga iseenesest täiesti ebaloomulik ja kurnab haigekassat nii, et sissetulekud ei suuda katta väljaminekuid. Selle vältimiseks oleks ikkagi jälle ainult ravisaaja juuremaks, mille läbi ravisaaja oleks huvitatud kiiremast paranemisest ja kulude kokkuhoiust.

Veel on tarviline seaduse muutmine kassaliikmete õiguste fikseerimises pärast tööst lahkumise. Praegune tööst. töö sead. § 279 näeb ette kassaliikme tööst lahkudes tema liikmeõigusi veel kuni 1 kuu. Nüüd hiljuti seletas Kindlustusnõukogu, et kui tööst lahkunud kassaliige haigestub selle ühe kuu jooksul, siis on tal õigus saada ravi ja igasuguseid ettetulevaid sammeid kuni 6 kuud või teiste sõnadega: sel juhtumil liikmeõigused kestavad 7 kuud. See seletus ei või küll seaduse mõistega olla kooskõlas ja tuleb kaalumisele ka Riigikohtus, kuhu Viljandi Ühishaigekassa kasseeris selle seletuse põhjal tehtud ühele ringkonnakohtu otsusele. Ei saa aga kuidagi jätta nime tamata, kui ruttu antakse seletusi, mis suuresti muudavad senist korda ja tulevad haigekassadele kahjuks (nagu eelpool nimetatud apteekide avamise asi, haigekassade maksude sissenõudmise tähtpäevad jne.), kuna need, mis tagaksid otstarbekat tegevust ja millest on räägitud igal haigekassade tegelaste nõupidamisel ja kongressidel, ei leia kuidagi maksmapanemist, olgugi et seda on mitmel korral lubatud.

Kõige imelikum on selle juures, et viimasel ajal on Kaubandus-tööstuskoda leidnud just end kutsutud ja seatud olevat sotsiaalkindlustuse seadusi välja töötama ja ettepanekuid tegema tööliskonna asutuste töö halvamiseks. Nii on praegugi sealt poolt vaga tahe, et ka see 5-aastane haigekassamaksude nõudetähtaeg olevat liiga pikk ja selle aja jooksul võivat veel kuidagi avastada maksudest möödahiilijaid. Et seda aga ei sünniks, piisavat üheaastasest tähtajast. Kui see tõesti peaks läbi minema, mis paistab seniste kogemuste põhjal kurnis tõenäolisena, tekib olukord, kus kogu aasta varjatakse makse, tüsatakse haigekassasid ja hiljem suurustatakse isegi sellega. Seda aga ei võiks seadus küll kuidagi soodustada, sest ka riigimaksude sissenõudmine ei igane, olgugi et on vastav suur aparatuur maksude laekumisi jälgimas ja

kindlaks tegemas. Haigekassadel sellast piiramata võimalust ametkonna näol ei ole. Sellepärast peaks kuritahtlikult varjatud maksude sissenõudmiseks olema iganematu tähtaeg.

Veel ma puudutaksin asjaolu, kust king pigistab. See on see uus korraldus arstirohu retseptide teisendite väljaandmise keelmises haigekassadele, põhjendusel, et neist teisendeist tehakse haigekassades ebaõigeid järeldusi haiguste suhtes. See seletus ei pea paika, sest milleks teha siis retseptide teisendeist haigekassades järeldusi, kui see antakse arstide poolt teada arstidähtede ja haiguslehtede kaudu. Aga ometi pandi ka see korraldus haigekassade kahjuks maksma. Selle tagajärjel ei ole aga võimalust kontrollida, mitte eest apteekidele tuleb raha maksa ja kas rohu hinna arvestamisel on ka tariifist vääradata kinni peetud.

Lõpuks beatuksin veel haigekassaliikmete töölt väljaregistreerimise, s. o. palgalepingu lõpetamise, juures, mis on haigekassadele olulisi küsimusi. Nimelt maksab praegu kord, et tööline loetakse teenistusest lahkunuks, kui talle on antud lõpparve ja esitatakse vorm nr. 3 haigekassale. Vorm nr. 3 tuleb esitada 3 päeva jooksul pärast teenistusest lahkumist. See t. t. s. § 280 põhjal antud Kindlustusnõukogu määrus ei ole iseenesest aga küllalt selge ega kategooriline. Seda tuleks kindlasti muuta selles mõttes, et ei saaks ette tulla mingisuguseid kaksipidi arvamisi. Nüüd tehakse nii, et tööline lahkub küll tööst ja puudub kas või kuude viisi, kuid et talle ettevõtte poolt ei ole antud lõpparvet, tuleb ta arvata ikka haigekassaliikmeks ja abistada. Kui seda aga ei tehta, siis tekivad jällegi pahandused ja süüdistused haigekassade juhatuste vastu, et need lihtsalt ei tahtvat abi anda. Tegelikult ei kirjutata seepärast töolist välja, et see saaks haigekassalt ka ilma rahaliste kohustuste täitmiseta igasuguseid sammeid. Praegu annab küll üks Kindlustusnõukogu seletus haigekassadele sellega õiguse, et kui kassaliige lahkub tööst ega maksa makse, tuleb teda kohelda kui lõpparve saanud, kuid seda asjaolu oleks tarviline fikseerida seadusega.

Kui need tegelikus elus põhjanevamad küsimused lahendataks, võiksid haigekassad vist küll rahule jääda ja tegutseda täiesti otstarbekalt rahulikus õhkkonnas.

Haigekassade aruanne.

E. d. Rosenberg.

III.

Raamatupidamises ja aruannete koostamise juures on väga suur tähtsus varanduse (vallas- ja kinnisvara) arvestamisel ja selle väärtuse kustutamisel (amortisatsioonil).

Kuna bilansi aktivas peab kõiki väärtusi õigesti ja õige hinnaga, s. t. nende väärtuse järgi, näitama, on seda kerge teha niisuguste väärtuste juures, mis oma väärtust algusest peale ei kaota, näiteks raha ja pangasummad (kuigi ka need teatud olude juures võivad mõnikord muutuda hoopis väärtusetuks), niisama igasugused saadaolevad summad, kuid nende peale, kui midagi erakordset ette ei tule, tuleb ikka vaadata kui püsivate väärtuste peale ja neid tuleb bilansi aktivas arvestada nende algväärtuse järgi.

Hoopis teine lugu on aga igasuguste varandustega — vallas- ja kinnisvaraga. On ju igaihele selge, et igasugune varandus aja jookkul ja siis, kui teda tarvitatakse, kulub ja oma väärtuse kaotab. Niisama selge on igaihele, et ükski pruugitud asi enam seda ei maksa, mis päris uus. Seepärast, et haigekassade bilansside aktivas varandust alati tema õige väärtuse järgi näidata, peab alati väärtuse kaotust silmas pidama ja seda ka aruandes ja bilansis näitama, s. t. vallas- ja kinnisvara peab alati bilansis näidatama selles summas, mis ta tegelikult sel silmapilgul väärt on.

Varandusi tuleb aegajalt ümber hinnata nende tegeliku väärtuse järgi ja vastavalt ka arvestada, sealjuures ärakulunud ja väärtuse kaotanud osa maha kirjutades. Seda varanduste ärakulunud osa mahakirjutamist nimetatakse amortisatsiooniks ja amortiseerimiseks.

Kindlustusnõukogu juhis p. 5 tab. 2 juure ütleb selle juhise lõpus, et võiakse varanduse väärtust amortiseerida või ka mitte, millise väitega küll kuidagi ei saa nõus olla, kuna see vahest oleks lubatav ainult väikeste haigekassade juures, kus haigekassal üldse varandust vähe on, sest siin ei ole niivõrd tähtis (kui näiteks varandust üldse on 50—100 krooni eest), niikaua kui varandus kõik nimekirja järgi alles on, teda ümber hinnata. Praegusel ajal aga, kus suurtel haigekassadel on miljonilised varandused, ei ole küll mõeldav, et väärtuste arvestamist oleks võimalik õigesti teha, kui aeg-ajalt ei võeta ette varanduste ümberhindamist ja kui bilansis näidatakse kõik selle hinna järgi, mis on varanduste eest nende muretsemisel välja antud.

Kindlustusnõukogu juhis p. 5 tab. 2 juure lubab varanduste amortiseerimist teha 2 viisil — lihtsa amortiseerimisega ja amortisatsioonikapitali kaudu. Ta nimetab sealjuures, et mõlemad viisid on kaks isesugust asja, mispärast loomulikult neid mõlemaid viise korrata tarvitada ei saa ja see on koguni võimatu. Lihtsat amortiseerimist tehakse nii, et teatud osa varandusest, mis on ära kulunud või väärtuse kaotanud, kirjutatakse bilansi aktivas varanduse arvelt maha ja sama

võrra vähendatakse ka tegevuskapitali või selle osa, s. t. varanduste kapitali (vallas- ja kinnisvarakapitali), ja nimelt seal, kus see kapital on olemas ja tegevuskapitalist eraldatud.

Amortisatsioonikapitali kaudu varanduste amortiseerimisel jäetakse bilansi aktiva hoopis puutumata, kuna väärtuse kaotanud osa varandusest eraldatakse tegevuskapitalist (või vallas- ja kinnisvarakapitalist) ja see osa kantakse amortisatsioonikapitali.

Lihtsa amortiseerimise võib tarvitusele võtta ainult seal, kus varandusi on vähe, kuna suurtes haigekassades, miljoniliste varandustega, on alati otstarbekohane varanduste amortiseerimine amortisatsioonikapitali kaudu, sest et siin on alati võimalik bilansi aktiva kaudu kindlaks teha ka varanduste algväärtust, kuna bilanss iseenesest amortisatsioonikapitali kaudu näitab ka varanduste tegelikku väärtust käesoleval momendil.

Varanduste kohta tuleb haigekassadel pida täpne ja üksikasjaline varanduste nimekirja ja iga varanduse väärtuse mahakirjutamine tuleb iga üksiku eseme kohta eraldi ette võtta, nii et amortisatsioon iga üksiku eseme kohta ei ületaks lõppude lõpuks ta algväärtust. Varanduste raamat peab olema nii koostatud, et bilansi aktivas varanduste arve summa vastaks summale, mis on väärt kogu allesoleva varanduse alg- ehk ostusumma järgi, samasse raamatusse sissekantud amortiseerimise summad kokku vastaksid amortisatsioonikapitali summale bilansi passivas ja tegeliku varade väärtuse raamatu järgi, s. t., algväärtus, amortiseerimised maha arvatud, varanduste (vallas- ja kinnisvarakapitali) summale.

Kui mõni varandus või ese on lõplikult kaduma läinud või ära müüdnud, tuleb ta väärtus bilansist hoopis kõrvaldada, ja nii, et aktivist ta algväärtus varanduste arvest maha kirjutatakse, passivast aga amortisatsioonikapitalist see osa, mille võrra ese või varandus amortiseeritud oli, tegevuskapitalist või vallas- ja kinnisvarakapitalist aga see osa, mille võrra ese veel amortiseerimata oli. Kui aga üks ese on müümise tõttu lõplikult maha kirjutatud ja selle müügist on saadud raha rohkem kui ta väärtus on ta müümise silmapilgul, s. t. algväärtus ja sellest maha arvatud ta amortisatsioon, siis tuleb vahe juba puhta kasuna, ja kui vahe näitab miinust, puhta kahjuna ainult tegevuskapitali kaudu arvestada, ja vallas- ja kinnisvarade kapitalidel, seal, kus neid peetakse, ei ole selle vahega enam midagi tegemist.

TTS näeb haigekassadele ette ainult 2 kapitali, tegevuskapitali ja tagavarakapitali, ja näitab ka täpselt ära, missugustest summadest moodustatakse need kapitalid ja mis otsarbekes neid kulutatakse. Meil on aga siin kogu aeg tegemist ka varanduste (vallas- ja kinnisvarade) ja amortisatsioonikapitalidega. Viimane kapital, s. t. amortisatsioonikapital, nagu seda igauks teab, ei ole igas bilansis

muud kui üks fiktiivne summa, mis näitab ainult, kui suure summa võrra on nimekirja järgi olemasolevat varandust juba ennem kustutatud, ja selle kapitali otstarve on ainult see, et bilansis saaks alati kindlaks teha ka olemasoleva varanduse algväärtust, mis on väga vajaline, kuna varanduste likvideerimise juures on ta müümisel jne. alati ka väga tähtis teada, mis maksis varandus algul, sest et vahepealsed ümberhindamised vahest ei ole igakord väga täpsed ja varanduse veelkordne ümberhindamine on palju kergem, kui ka ta ostuhind on teada.

Amortisatsioonikapital ei ole TTS poolt ette nähtud, kuna siin on arvestatud seda, et haigekassade varandusi tuleb amortiseerida lihtsa amortiseerimise järgi. Kuna aga soovitakse varandusi amortiseerida amortisatsioonikapitali kaudu, nagu eelpool nimetatud, siis, kuigi seda TTS ette nähtud ei ole, ei ole selle kapitali pidamine ka mitte vastolus seadusega, kuna selle kapitali kujunemine on tingitud praktilisest elust, tema kujundamiseks ei ole vaja mingisuguseid erisummasid, vaid tema võrra jäetakse ka bilansi aktivasse mahakustutatud varade osa püsima, mis, kui amortisatsioonikapitali ei oleks, oleks pidanud ka sealt maha kustutatama. Kui formaalselt tagasi minna täpsele TTS nõudeile, kus ainult 2 kapitali on ette nähtud, tegevus- ja tagavarakapitalid, siis tuleb lihtsalt amortisatsioonikapital maha kustutada ja ka aktiivast varade arve sama summa võrra vähendada, siis on asi formaalselt täiesti korras ja olukord bilansis ei ole sugugi muutunud.

Haigekassades peetakse aga varanduste arvestamiseks vallas- ja kinnisvarade, inventaride kapitali arved. Need kapitalid ei ole TTS ette nähtud ja sellepärast, kui neid kapitalile peetakse, saavad nad oma algkuju ikkagi eelpoolnimetatud tegevus- ja tagavarakapitalidest, mispärast ka neid kapitalile tuleb lugeda tegevuskapitali ja tagavarakapitalide osadeks. Tegevuskapital kulutatakse TTS järgi jooksvate kulude katteks ja tagavarakapitali eelmise kapitali täiendamiseks, kui sellest ei jätku. Nii on sellest näha, et mõlemad TTS nimetatud kapitalid on õigupoolest määratud ainult jooksvate kulude katteks ja muid otstarbeid neil ei ole. Igasugune haigekassa rahaline väljaminek ei ole iseennest veel jooksev kulu. Nii on see, kui näiteks raha maksetakse kassast pankka. Siin ei kuluta kassa sellest midagi, vaid ainult üks väärtus muutub teiseks. Nii on lugu ka sellega, kui muretsetakse varandust, sest siin jääb niisama väärtus väärtuseks, kuigi ta nimi muutub. Seepärast tuleb ka nendele abikapitalidele, kus neid peetakse, anda teine mõiste kui tegev- ja tagavarakapitalidele ja nendele vaadata ainult kui kapitalidele, millede kaudu on õigupoolest kergem tegevus- ja tagavarakapitalile arvestada.

Kuna kõik jooksvad kulud kaetakse tegevuskapitalist või tagavarakapitalist, siis on ka alati vaja teada, kui suures ulatuses võib neid kulusid teha, kuna tuleb ka alati seda silmas pidada, et alati kohe kõiki neid kulusid teha ei saa, kuigi tegevuskapitali selleks on. Kuid teatud osa tegevuskapitalist on kas varanduste all või muidu kinni, ja et seda

alati näha, kui suur osa tegevuskapitalist on vaba ja koormamata, eraldatasegi tegevuskapitalist välja need osad, mille all on tegelikult kinni kapitali varanduste jne. all. On ju kassa ja pankade osa aktivas samasugune haigekassa vara kui vallas- ja kinnisvara, kuid küsimus seisab selles, et kassa- või pangavaraid saab kohe kulutada jooksvate kulude katteks, varanduse arvet aga mitte, ja sellepärast peetaksegi viimase suhtes, eraldi tegevuskapitalist, erilisi kapitali arveid, kuna selle nii mitte olles oleks ju võidud passivas pidada ka kassakapitale ja pangakapitali arveid. Kui nüüd lugu nii on, et vallas- ja kinnisvara kapitalide peale tuleb vaadata sellest küljest, et neid pidada ainult selguse mõttes tegevus- ja tagavarakapitalide arvestamiseks (tegelikult see küll on täiesti nii, sest et võib seaduse nõuete kohaselt raamatut nii pidada, mis ka formaalselt palju õigem oleks, et neid kapitalile mitte sugugi pidada), siis on selge, et nende kapitalide all ei tohi näidata ja need kapitalid ei tohi olla suuremad kui tõesti tegelikult nende all varandusi kinni on.

Arakustutatud ja tegevuskapitali kaudu juba kuluks kantud varanduse osa ei ole enam väärtus ja see osa varanduse väärtusest tuleb ka varanduse kapitali arvest maha kustutada, kuna muidu tuleb ilmsiks bilansis vahe ja varandusekapitali hakkab bilansi passivas fiktiivselt suuremat summat näitama kui üldse varanduste peale on kulutatud. Vallas- ja kinnisvarakapitalid pluss amortisatsioonikapitali bilansi passivas ei tohi ühtekokku suuremad olla kui varanduse algväärtus bilansi aktivas. Kui kõik varanduse algväärtused tegevuskapitalist eraldada vallas- ja kinnisvarade kapitali ja sealjuures varade amortiseeritud osa sellest kapitalist mitte maha kirjutada, nagu arvas seda üks revident-instruktor, siis kujuneks kord säärane olukord, et mõnes haigekassas, kes kaua on püsinud, mitmekordselt enesele vallasvara muretseunud ja need varad osaliselt juba peaaegu kõik amortiseerinud, kuid lõplikult veel midagi maha kirjutanud ei ole, kuna vara nimeliselt alles, oleks see haigekassa pidanud väga jämedalt rikkuma TTS, sest et haigekassa väärtused (aktiiva) juba mitmekordselt oleksid pidanud kinni olema ainult varanduste ja amortisatsioonikapitalide all. Sealjuures oleksid isegi kassa ja pangad olnud amortiseeritud, mis on absurdne, ja tegevus- kui ka tagavarakapitalidest oleks suur puudujääk ja nendest ei oleks mitte sentigi enam järel, vaatamata sellele, et TTS § 334 järgi võib tegevus- ja tagavarakapitale ainult teatud piirideni kulutada ja nende mõlemate puudujäägist ei või haigekassade bilansis juttugi olla. Kuid eelpoolnimetatud revident-instruktori süsteemi järgi, kui vallas- ja kinnisvara alati passivas pidada samas suures kui on varanduste algväärtus ja sealjuures ka veel amortisatsioonikapitali pidada, ei saavutata teisi tulemusi, kui et need kapitalid ühtekokku paratamatult kasvavad suuremaks kui üldse haigekassal on tegelikke väärtusi. See ei ole õige ja seepärast tuleb neid kapitalile alati pidada raamatupidamises nii, et nad ühtekokku ei kasva suuremaks kui nende all tõeliselt haigekassa varandusi käesoleval momendil kinni on.

Tegelikult muretsetakse ju igasugust valasvara jne. haigekassa eelarve korras ja tegevuskapitali arvel, mis ju ka on selgeks näiteks sellest, et kui neid oste või muretsemisi tahetakse, peale tegevuskapitali, arvestada erikapitali kaudu, see arvestus sünniks ikkagi tegevuskapitali arvel ja et selle juures tegevuskapitalist ikkagi mitte suuremat ära eraldada kui tõeliselt tegevuskapitali varanduste all kinni on. Ärakustutatud varade osa, mis

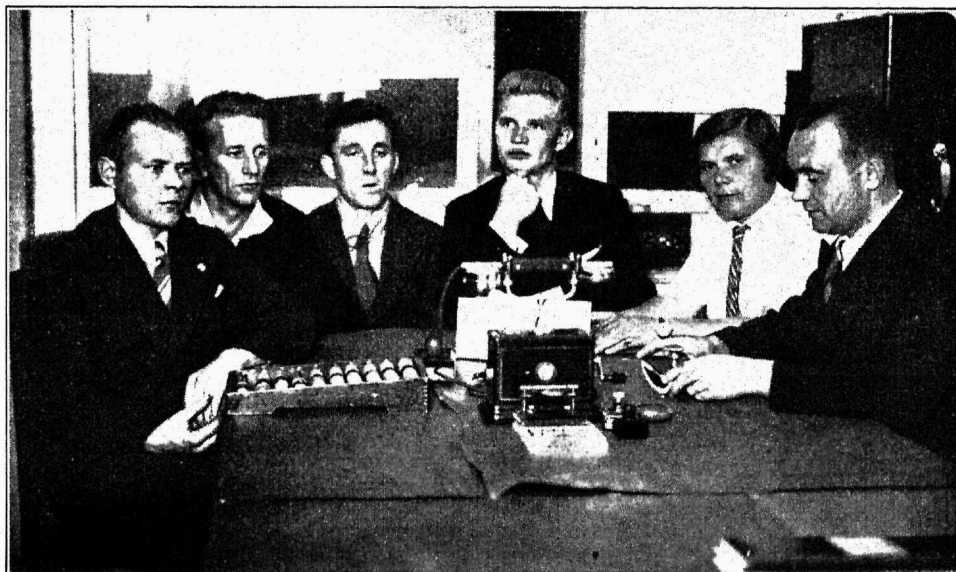
on eraldatud amortisatsioonikapitali, kuigi seda osa aktivas varade arve all edasi näidatakse, ei ole enam kinni tegevuskapitali all, kuna kustutamise ajal see juba on tegevuskapitalist eraldatud ja see osa on ainult kinni amortisatsioonikapitali all, seepärast ei tohi seda osa enam näidata ka tegevuskapitali või sellele osa — vallas- ja kinnisvarakapitali — all.

Narva Linavabriku haigekassa.

M. Ernits.

Narva Linaketramise Manufaktuuri juures asuva haigekassa põhikiri kinnitati 21. okt. 1913. a. vabriku inspektori Sosnovski poolt.

keskmise päevapalga suurus, haigemajas olles isegi $\frac{1}{4}$ keskmise palga suurus. Kantselei- ja asjaajamiskulud kandis vabriku valitsus. Et haigekassa väljaminekud piirdu-

Narva Linavabriku haigekassa praegune juhatus. Vasakult: H. Jakobson (abiesimees), J. Issi (juhat. l.), A. Müttrisepp (esimees). A. Hein (juhat. l.), M. Ernits (asjaajaja), A. Tilk (juhat. l.).

Esimene volinike peakoosolek

peeti 19. veebr. 1914. a., kus valiti 5-liikmeline juhatus töölistest ja manufaktuuri poolt määrati juhatusse: esimeheks vabriku direktor A. Metsler, ta abideks majandusülem J. Gostsõlo, m-ri raamatupidaja A. Jegorov ja ketrusemeister Schmidehelm.

Haigekassa tegevus seisis alguses ainult haiguseabirahade väljamaksises. Manufaktuuri ambulantsis ja haiglas

raviti kassaliikmeid ja nende perekonnaliikmeid tasuta.

Manufaktuurile oli palgatud kaks arsti kahe vabriku peale, ühes kalevivabrikuga, kes ravisid kõiki haigusi.

Liikmemaksuks määrati 1% sissetulekust. Haiguseabiraha anti 4. haigusepäevast $\frac{1}{2}$

sid ainult haiguseabirahade väljamaksimisega, siis jätkus 1% liikmemaksust; mõnikord jättis see isegi ülejääki.

1917. a. alguseks oli kassas sularaha 17.553 rubla 53 k., hoiukassas 777 rbl. 40 k., väärtpabereis 8.902 rbl. 22 k., kokku 27.233 rubla 15 k.

Pärast suurt revolutsiooni 1917. a. halvenes haigekassa seisukord.

Hoiukassa summa ja väärtpaberid, mis olid paigutatud riigipanka, läksid kaduma.

Haiguseabirahade normid tõsteti $\frac{2}{3}$ peale. Väljamaksimine toimus 1. haigusepäevast. Volinike arvu tõsteti 90, endise 30 asemel. Neile määrati koosolekute tasu 2 rbl. 25 k. koosoleku eest. Haigete arv tõusis järjest. 1917. a. kassa eelarves oli ette nähtud kas-

saliikmete haiguseabirahadeks 19.000 rbl., kuid kulutati 48.006 rbl. Kassa rahaline seisukord kujunes sellaseks, et 24. okt. 1917. a. paluti vabriku valitsuselt laenu 2000 rubla ja 1. mail 1918. a. puudus kassal täiesti raha haiguseabirahade väljamaksmiseks ja paluti jälle vabriku valitsuselt laenu 5000 rubla.

Narva Linavabriku haigekassa juhatus
1933—35. a.

Istuvad: A. Mürisepp, esimees (1931—36), M. Ernits, asjaajaja, J. Sorokin, abiesimees.
Seisavad: Juhatuse liikmed V. Mägi, J. Puikonen ja J. Rõhrman.

8. mail 1918. a. otsustas peakoosolek kassa juhtimise anda täieliselt vabriku administratsiooni kätte, mis ka täideti. Viimane juhatus koosolek peeti 4. veebr. 1919. a., pärast seda juhtis haigekassat täiesti iseseisvalt vabriku esin-daja J. Gostsõlo. Selle aja peale langes suur plekilise soetõve taud,

mille ohvriks langes palju inimesi Narva linavabrikus. Iga teine inimene põdes haigust. Haigekassa tasus haiguseabirahasid ja matusekulusid seni, kuni raha jätkus. Matuseabiraha tasuti 99 juhil 26.033 marka. Kui kõik kassa kapitalid olid välja jagatud, siis teatati uutele abipalujatele, et haigekassal puudub raha, millega ka kassaliik-med pidid leppima.

21. sept. 1920. a. kutsuti kokku uus volinike peakoosolek, kes valis 9 juhatuseliiget, neist 2 ametnikku ja 7 töelist. Uuel juhatusel tuli alata tegevust ilma kapitalita. Manufaktuuri valitsus esitas võlanõudmise 15.000 marga peale. 1. nov. 1922. a.

loobus manufaktuuri valitsus kassaliikmete perekonnaliikmete ravimisest

ja nõudis iga haiglas viibimise päeva eest 100 mk. ja ambulatoorse visiidi eest 20 mk. See tõi haigekassale juure lisakulusid, sest senini tasuti ainult haiguseabiraha töövõimetuse korral, nüüd aga tulid ka perekonnaliikmete ravikulud kassa kanda.

Uus ravikorraldus.

15. aprillil 1924. a. otsustas peakoosolek tõsta liikmemaksu 2% peale. Perekonnaliikmeile võimaldati hambaravi, samuti sõlmiti lepingud spetsiaalartstidega. Vabriku valitsus, haigekassa eeskujul, võimaldas kassaliikmeile samasugust ravi. 1. mail 1925. a. sulges vabriku valitsus oma haigla ja sõlmis lepingu kalevivabriku haiglagaga. Ambulatooriumi palgati juure kolmas arst. 15. mail 1925. a.

avas haigekassa Narva-Jõesuus suvekoolonia, kuhu ta saatis kosumisele 15 last. Vabriku valitsus oli nõus ka kassaliikmeile pubkust võimaldama ja haigekassaga kokku leppides saatis ta kolooniasse tasu eest kolmeks nädalaks 20 töelist.

Suvejooksul viibis koloonias 59 last ja 53 töelist. Koloonia asutamine oli suur edusamm senises kassa tegevuses. Töölised, kes aastate viisi olid viibinud tolmustes töökodades, võisid tervelt kolm nädalat viibida värskes õhus, hea toidu peal ja ilma mureta, sest haigekassa tasus neile nende päevade eest ka haiguseabiraha. Samuti ka

laste tervislik seisukord paranes.

Kui eelmisel aastal 1/3 perekonnaliikmeile lubatud sissetulekust jättis puudu jääki, siis koloonia asutamisega jättis see isegi tihti ülejääki, sellest hoolimata, et koloonia kulud olid arvestatud perekonnaliikmete ravimiskuludes. 1. sept. 1925. a. palkas haigekassa endale

kindlapalgalise asjaajaja, sest senini täitis asjaajaja kohuseid manufaktuuri ametnik. 1926. a. sügisel puhkes laste keskel leetritaud.

Linavabriku haigekassa, kokkuhoiu mõttes, avas ajutise baraki haigeile. Ruumid ja arstid olid manufaktuuri poolt, kuna muud kulud kandis haigekassa.

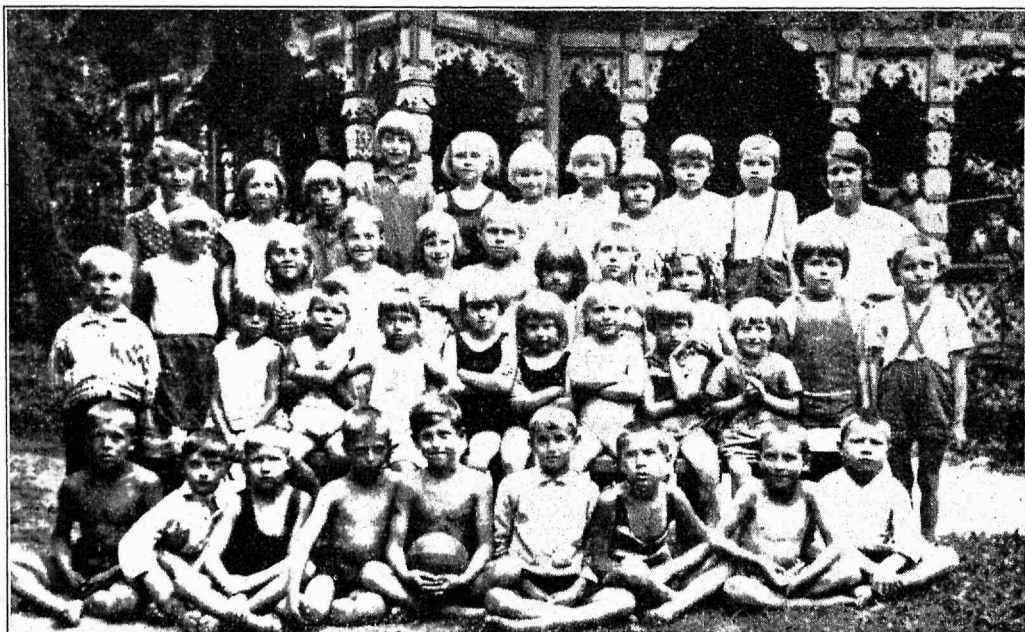
1931. a.

tõi haigekassa tegevusse uue pöörde.

Et 1930. a. Kommertspanga krahhi tõttu haigekassa kaotas üle 8000 krooni, siis süüdistati selles toleaeagset haigekassa juhatus ja uut volinike valimistel valiti kõik uued volinikud.

Suvekoloonia likvideeriti, haigekassade liidust astuti välja (linavabriku haigekassa oli üks liidu asutajaist liikmeid), haiguseabirahade norme vähendati ja üks kantseleiametnik vallandati. Uus haigekassa juhatus, haigekassa seisukorraga lähemalt tutvudes, mõne kuu möödumisel tõstis jälle abiraha norme, sest Eesti Kommertspangas kaotsiläänud summa peale vaatamata polnud

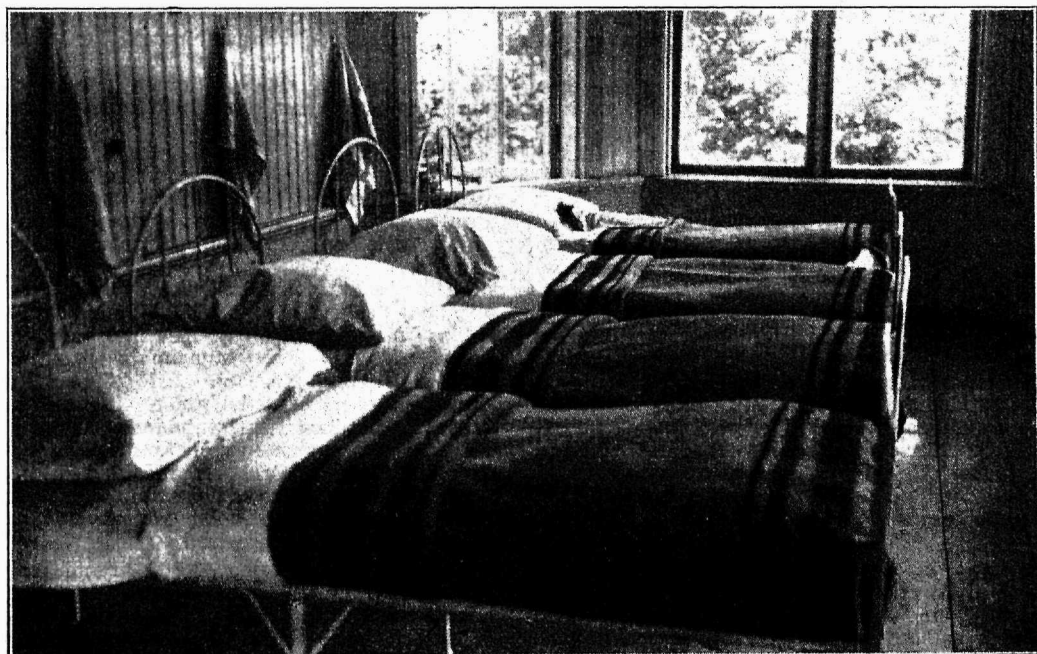
Narva Linavabriku Narva-Jõesuu suvekoloonia I vahetus 15. VI — 15. VII 31.

haigekassa seisukord siiski veel kriitiline. Suvekoloonia algas jälle oma tegevust, ehk küll ainult lastega, sest 1931. a. loobus vabriku valitsus töölisi kolooniasse saatmast. Haigekassade Liidu liikmeks astus haigekassa uuesti 1. jaan. 1936. a.

Kassa seis 1. augustiks 1936. a. oli sularahas Kr. 20.013.63.

Haigekassa liikmete arv:

1914. a. oli	2311,	nendest mehi	881 ja	naisi	1430
1915. a. „	2566,	„	934 „	„	1632
1916. a. „	2778,	„	907 „	„	1871
1917. a. „	2620,	„	895 „	„	1725
1918. a. „	2380,	„	850 „	„	1530
1919. a. „	1075,	„	383 „	„	692
1920. a. „	519,	„	253 „	„	266

Narva Linavabriku haigekassa suvekoloonia magamistuba.

1921. a.	oli	364,	nend. mehi	179 ja	naisi	185
1922. a.	„	217,	„	192	„	25
1923. a.	„	732,	„	372	„	360
1924. a.	„	767,	„	369	„	398
1925. a.	„	859,	„	369	„	490
1926. a.	„	1046,	„	405	„	641
1927. a.	„	891,	„	388	„	593
1928. a.	„	1246,	„	389	„	857
1929. a.	„	1583,	„	505	„	1078
1930. a.	„	1573,	„	494	„	1079
1931. a.	„	1508,	„	470	„	1038
1932. a.	„	1431,	„	433	„	998
1933. a.	„	1318,	„	412	„	906
1934. a.	„	1288,	„	419	„	869
1935. a.	„	1366,	„	437	„	929

Narva Linaketramise M-ri haigekassa silmapaistvaima tegelasena tuleks nimetada kauaaegset haigekassa esimeest Albert Tamme (1923—1931), kelle energilisel ja ennatsalgaval juhtimisel suutis

haigekassa parandada kassaliikmete ja nende perekonnaliikmete ravimise tingimusi. Tema teeneks tuleb lugeda ka suvekooloonia asutamist. Oleks omal ajal leidunud rohkem tema mõtte pooldajaid, oleks suvekooloonia asunud omas majas ja Eesti Kommertspangas kaotiläinud summa oleks leidnud otstarbekohase kasutamise.

Ka praeguse haigekassa esimehe Albert Müürisepa viieaastase tegevusega võib haigekassa täiesti rahul olla, sest abiraha normid on püsinud ikka kõrgemal määral, samuti on ka suvekooloonia jatkanud oma tegevust. Viimasel kahel aastal on kosutust saanud juba üle 80 lapse suve jooksul.

Mis puutub kassaliikmete ravimisse, siis see on manufaktuuri käes, kuid linavabriku haigekassa liikmed ei või nuriseda, sest praegustes olüdes haigekassa vaevalt suudab ise paremat arstiabi anda.

Trükitöölise puhkekodu Aegviidus.

Eesti Trükitöölise Liidu Aegviidu puhkekodu ehitustööd on valminud. Puhkekodu kasutatakse liidu invaliididele ja puhkustkasutajaile trükitöölisile. Trükitöölise õhk on kahjulik töölise tervisele, tinatolm ja gaasid mõjuvad lagastavalt töölise tervisele. See pärast enamik trükitööliseid võimaldabki töölisele puhkust 2 nädala piirides. Seda puhkust kasutavad trükitöölised maal tervise kosutamiseks. Liit võimaldab oma puhkekoduga ruume nii üksikuile kui ka perekondadega suvitajaile, madalate hindadega, neis piirides, nagu seda nõuab puhkekodu korrashoid ja ülalpidamine. Puhkekodusse paigutatakse ka trükitöölised-invaliidid. Eesti Trükitöölise Liit toetab vanaduse ja invaliidisuse puhul oma liikmeid.

Enne 1934. a. toetas iga ühing ise oma vanu ja töövõimetuid liikmeid, 1934. a. alates teeb seda liit. Toetamiseks on fond, kuhu kõik ühingu maksavad 15 protsenti liikme- ja sisseastumismaksudest. Tallinna Trükitöölise Ühing maksis 1936. a. I poolaasta eest liidule umbes 470 krooni. Töövõimetuiks loetakse kõik liikmed, kes haiguse, õnnetuse või vanaduse (üle 60 a.) tõttu ei saa enam omal tööalal töötada.

Toetus oleneb liikmemaksu suuruselt ja ühingu oldud ajast. Üle 20 aasta liikmeks olnud trükitöölised arvatakse I klassi, kus ülemääraks on 9 krooni; II klassis (üle 15 a.) on ülemäär 7,5 krooni, kolmandas klassis — 6 krooni. Kategoriate järgi on liikmemaks 25 sendist kuni 1 kroonini nädalas, kusjuures kõrgeima kategooria maksja, s. t. 1. kroon nädalas, saab toetust vastava klassi ülemääraks.

Suurematel trükitöölise liitudel välismaal on terve rida sellaseid puhkekodusid. Rida aastaid tagasi ühe trükitöölise liidu kongressi järele korraldatud banketil algatasid mõned esindajad vastava hoone ehitamise küsimuse. Algatus leidis elavat poolehoidu, kohtadel algas raha kogumine iga nädal maksetava lisamaksu näol, mis kõikus 2—5

sendi vahel. 1928. a. streigi tagajärjel satust liit võrdlemisi kitsasse ainelisse seisukorda, liikmeskond jäi nõrgaks ja majaehitustfondi summade korjamine jäi seisma. Tulud liikmemaksudest olid väikesed, invaliididele tuli aga endiselt maksta. Kuid puhkekodu asutamise mõte võeti siiski teostamiseks. Liit sai Aegviidus Lehtse mõisast eraldatud maatüki, suurusega 0,81 ha.

Liidu juhatus omandas nimetatud maa-koha, valmistas ehitusplaani ja, kasutades varem selleks korjatud summasid, asus ehituse teostamiseks. Riigivanemalt saadi 5000 krooni toetust.

Puhkekodu on ehitatud metsa keskel asuva neljakandilise maa-ala nurka, kuna liit kavatsab tulevikus maja ümber asuvat maa-ala kaunistada ning mänguplatse ja aeda asutada.

Maja on kahekordne püstplanguehitus. Maja alumine kord on ehitatud ka talvel elamiseks. Ülemine kord kõlbab kasutamiseks ainult suvel. Platsi poole avaneb vaade ka rõdult, mis on ehitatud väljaulatava saali katusele.

Üldse on majas 16 üksikut tuba puhkusele oliaiale. Pealeselle on köök, suur saal ja kelder ning muud vajalised kõrvalruumid. Alumise korra võtab suuremalt jaolt enda alla saal, kuna tube on seal kõigest kuus. Alumisel korral asub ka köök. Ülemine kord koosneb ainuüksi üksiktubadest, arvult 10. On tube, kus saab kahekesi, kuid ka rohkemaarvuliselt elada. Saal on mõeldud üldiseks kasutamiseks ja koosviibimiste korraldamiseks. Keldris asub kolm ruumi, kusjuures üks ruum on betoneeritud.

Ehitus läks maksma 11.000 krooni ümber. Tuleval aastal tuleb maja krohvida. Samuti nõuab raha maja sisustuse muretsemine, nii et kokku peab kulusid arvestama 13.000 kroonile. Nende summade hankimisel olid suureks abiks ühingu, võimaldades liidule laenu.

Mitteabielulised lapsed tsiviilseadustiku 1936. a. eelnõus.

Tsiviilseadustiku 1936. a. eelnõu sisaldab mitteabieluliste laste, vallaslaste, suhtes järgmisi tähtsamaid norme.

Mitteabielulise lapse põlvnemine emast tuleneb sündimisest. Põlvnemine isast peab olema kindlaks tehtud tunnistamisega või kohtuotsusega. Mitteabielulise lapse võib tunnistada omaks looduslik isa. Tunnistamine ei või olla seotud tingimusega ega tähtajaga.

Vallaslapse ema on õigustatud nõudma lapse isa kindlakstegemist kohtuotsusega. Sama õigus kuulub lapsele. Hagi on sihitud loodusliku isa või selle pärijate vastu. Hagi võib alustada enne kui ka pärast sünnitamist, kuid seda ei või otsustada enne lapse sündimist.

Kohtuotsusega loetakse vallaslapse isaks see, kelle kohta on tõendatud, et ta on lapse emaga sigitamise ajal suguliselt kokku elanud, kusjuures ei ole tõendatud olud, mis õigustavad tõsist kahtlust, kas ta on lapse looduslik isa.

Sigitamisajaks loetakse aeg 181 kuni 302 päevani enne lapse sündimist.

Kui ema oli sigitamise ajal abielus, siis võib hagi isa kindlakstegemiseks alustada üksnes pärast seda, kui laps on kohtulikult tunnustatud vallaslapsena.

Vallaslapsel on oma ema ja selle sugulaste suhtes abielulise lapse õigused ja kohused.

Vallaslaps saab ema perekonnanime. Kui emal on abiellumise tagajärjel teine perekonnanimi, siis saab laps ema neiupele perekonnanime. Ema abielumees võib ema ja lapse nõusolekul anda lapsele ema perekonnanime asemele oma perekonnanime.

Vallaslaps omab isa suhtes, kes teda seaduslikus korras on tunnustanud, abielulise lapse õigused ja kohused ning isa perekonnanime.

Hoolekandekohus määrab lapse kas isa või ema vanemliku võimu alla vastavalt lapse huvidele.

Tunnustamise õiguslikud tagajärjed ulatuvad ka lapse alanejaile.

Eelmised eeskirjad ei ole maksvad lapse kohta, kes on sigitatud abielurikkumisega, kuni see abielu ei ole lahutatud, või veresegamise süüteoaga.

Vallaslaps on õigustatud saama 16. eluaastani — viimane ühes arvatud — isalt ülalpidamist vastavalt isa ja ema varaseisule ja elujärjele. Ülalpidamise hulka kuulub kõik, mis lapse elamise tarvidusteks ja tervise eest hoolitsemiseks on vajaline, samuti kasvatuse ja elukutseks ettevalmistamise kulud, kuid nõnda, et ülalpidamiskohuseline vähimalt samal määral võiks täita ülalpidamiskohust ka oma perekonna ja abieluliste laste vastu.

Kui laps pärast kuuteistkümmene-aastaseks saamist kehalise või vaimse vigasuse või muu kaaluva põhjuse tõttu ei suuda end ise ülal pidada, siis tuleb talle anda ülalpidamist, vajaduse järgi, ka pärast seda tähtaega.

Vallaslapse ülalpidamise kulud kannavad isa ja ema vastavalt oma maksuvõimele samadel alustel nagu abielulise kooselamise kulud abikaasade vahel. Peale isa ja ema kannavad ülalpidamiskulud lapse muud sugulased seaduses ettenähtud alusel.

Isa on kohustatud tasuma emale sünnitamiskulud, samuti ülalpidamiskulud kahe nädala jooksul enne ja kuue nädala jooksul pärast sünnitamist selles suuruses, nagu mõlemate varaseisu ja elujärje kohaselt õiglaseks peetakse. Kui rasedus oluliselt takistab naise teenistuskohustuste täitmist ja kui naine raseduse või sünnituse pärast jääb haigeks või muul kaaluval põhjusel ei suuda end ülal pidada, võib naisele määrata ülalpidamist samadel alustel ja rohkema aja eest kui eelpool tähendatud, kuid mitte üle kahe kuu enne ja üle kolme kuu pärast sünnitamist.

Vallaslaps omandab, kui ta isa abielul on emaga, abielulise lapse õigused ja kohused vanemate abielu sõlmimisest arvates.

Kui vallaslapse vanemad olid kihlatud ja abiellumine osutus võimatuks ühe kihlatu surma või abiellumisvõime kaotamise tõttu, siis võib kohus tunnustada lapse abieluliseks teise kihlatu või lapse nõudel.

August Ermel 50-aastane.

1. jaanuaril 1937. a. võib Võru-Petseri üldhaigekassa asjaajaja August Ermel tagasi vaadata oma 50 aasta läbielatud päevadele.

Aug. Ermel 50-aastane — see paistab küll paljudele üllatusena. Nii palju noorustuld ja isegi nooruse üleannetusi mehel sees, ja 50-aastane. Aga perekonnakirjad kuulutavad ta siiski 50-aastaseks. Juubilar sündis 1. jaan. 1887. a. talupidaja pojana Võrumaal, Hurmi vallas. Hariduse sai Hurmi vallakoolis ja Kanepi kihelkonnakoolis, Võrumaal.

Teeninud on A. Ermel 5. XII 04. a. — 20. VIII 05. a. Valgjärve valla kohtukirjutaja õpi- lasena, 21. VIII 05. — 4. VIII 07. a. Vastse-

liina valla- ja kohtukirjutaja abina, 4. VIII 07. a. — 20. IX 08. a. Panikovitsi valla- ja kohtukirjutaja abina, 20. IX 08. a. — 16. X 09. a. Petseri valla- ja kohtukirjutaja abina, 25. II 10. a. — 20. VI 14. a. Loosi valla- ja kohtukirjutajana, ning siit siirdub 20. VI 14. a. Tallinna Balti Puuvillavabriku Haigekassa asjaajaja kohale, kust kutsuti 28. VII 14. a. maailmasõja lahti puhkedes sõjaväkke. Siingi märgatakse ta armsakssaanud „kirjutaja“ elukutset ning määratakse ta 62. jal. polgu staabi nooremaks kirjutajaks, kust ta mõne kuu töötamise järele läkitatakse juba 107. jal. polgu diviisi staapi kirjutajaks. Aasta pärast

tõuseb ta majand.-osak. asjaajajaks. Siingi ei ole tal püsi ja noor töömees nimetatakse Jamburgi kreisi valitsuse kantseleiuilemaks.

August Ermel.

Eesti vabadussõja alates asub juubilar 8. polgu ridadesse ja määratakse majandusülemaks abiks. Eesti kaitseväes teenides pannakse ka ta töömehekätt tähele ja määratakse ta majandusülemaks kohuste täitjaks. Paar kuud k. t. olnud, määratakse ta 8. polgu majandusülemaks, missuguselt kohalt hiljem demobilisatsiooni puhul arvatakse ta ohvitseride reservi.

Juubilari teenistuskäiku tähele pannes märkame, et tõus ametialal üha suureneb lühikeste

ajavahemike järele, mis on tunnistuseks ta suurest töönnust ja edasipüüdlikkusest. Vene väes teenides on talle annetatud hoolsuse eest kuldne Stanislause paelaga rinnamedal ja mitu hõbemedalit.

Kui meil tihti märgitakse pükkalt juubilaridest, kes on osa võtnud paljude seltskondlike organisatsioonide koosolekuist jne., siis A. Ermeli kohta selles suhtes pole küll mitte sõnagi ütelda, vaid tema kohta võib küll mitmeveerulisi kirjutusi teha ainult tööst, tööst ja veel kord tööst. Ta on oma tööesse nii kinni naelutatud, et keegi ei suuda teda sealt ära meelitada.

Asudes 1. nov. 1928. a. Võru-Petseri üldhaigekassa asjaajaja kohale, mis oli ummikusse sattunud mitte-töömehe läbi, tuli tal palju uneta öid veeta raamatute kallal. Need uneta ööd kestsid aasta läbi, siis alles ta võis ütelda: „Nüüd on enam-vähem ometigi kord majas.“ Ei jäänud ta käsi siiski peatuma, veel hoogsamalt, energilisemalt algas nüüd juba „puhtam töö“ haigekassa nii paljude küsimuste selgitamisel ja otsinguil paremuse poole.

Ja see töö pole tal 8-aastase teenistuse järele haigekassas lõppenud. Päeva päeva kõrval rühbib ta tööd edasi teha, et tööst „lahti saada“, kuid arvan, et üle 50. verstaosti astudes tal vahest veel tööd, õige tööd, läheb lahti.

Juubilari „leivaisal“ — Võru-Petseri ühishaigekassa juhatusel — on siinkohal eriline heameel ütelda tublile töömehele — August Ermelile — südamlikumad õnnesoovid ja tervitused ta hällipäevaks. Kindlasti ühinevad sellega ka juubilari kolleegid, kes tunnevad A. Ermelit.

Tööta sama innu ja armastusega Võru-Petseri üldhaigekassa kantselei juhtijana-asjaajajana, ja usume, et seks Sul jõudu veel jätkub teise pooleaja-aasta sisse astudes.

Haigekassade tegevusest.

Sindi haigekassast.

Juhatus teatab, et väärnähtused ei tulnud ilmsiks mitte juhatusel tegevuses, vaid endise asjaajaja J. Valgi tegevuses ja asjaajamises. „Pvl.“ on toodud, et revideerimisel on tehtud kindlaks, et juhatusel esimees on omandanud haigekassale kuuluvaid telliskive, mille eest ta pole kassale raha maksnud. See ei vasta tööle. Asi oli järgmine: juhatusel esimees tellis endise Valdhofi varemete lammutajalt 400 telliskivi, makstes raha toleaeegsele asjaajajale J. Valgile Kr. 10.80 edasiandmiseks kivide omanikule. Kuid Valg omandas selle raha ja maksis kivid kassa arvel välja. Kui revideerimisel selgus eelpooltoodud juhtum, siis maksis juhatus esimees kassale Kr. 10,80 ja nõudis Valgilt, et see tasuks temale tagasi Kr. 10,80. Kuid et Valg kuni tänaseni pole raha tagasi maksnud, siis juhatusel esimees esitas nõudmise Valgi vastu jsk. kohunikule. Ehitajale ja töölisele on ostetud viina ja suupistet kr. 8.10 eest, n.-n. „sari-

kate liik.“ Ehitajad koristasid selle eest ära ehitusplatsilt plangud ja ülejäänud laud ja löid osa aknaauke laudadega kinni. Sellane sarikate liik on majaehitustel traditsiooniks. Ehituskomisjon valiti peakoosoleku poolt mitme materjalide vastuvõtjaks, vaid ehituse järelevalvajaks, mida ka komisjon täitis. Materjalide ostmise ja vastuvõtmine jäeti juhatusel hooleks, kuna kontrolli pidas revisjonikomisjon. Maja ehitus kuni käesoleva kuupäevani on maksma läinud täpselt kr. 8861.04. Ehituskrediiti küsis juhatus peakoosolekult kr. 12.000.—, mida lubas peakoosolek kui ka IV jsk. kindlustusamet. Et vahepeal nii tööjõud kui ka materjal kallinesid ja ehitusprojekti sooviti ette võtta muudatusi, ahjude asemel sisse seada keskküte ja vesivarustus ühes kanalisatsiooniga, siis küsis juhatus täiendavalt krediiti kr. 6000.— suuruses summas, mida peakoosolek lubas. Siis esitati peakoosoleku protokoll loa saamiseks IV jsk. kindlustusametile. Valmishoone läks maksma kr. 18.000.—. Et vahepeal tuli kassateenijate

seas koondamine, ja vallandamisele tuli kõige nõrgem ametnik, kelleks osutus endine asjaajaja J. Valg, siis Valg püüdis veenda kindlustusametit ja IV jsk. tööinspektorit, et maja ehitusega ei olevat kõik korras ja et tuleks ette võtta revideerimine. Kindlustusamet otsustas: enne krediidi lubamist teha IV jsk. tööinspektorile ülesandeks revideerida Sindi haigekassa asjaajamist ja maja ehitamist. Revideerimisel selgus, et asjaajamises on palju puudusi, mis kõrvaldati revideerimise jooksul ja mida tuleb teha veel mõni aeg uuel asjaajajal. Muud kaebused, mis endine asjaajaja J. Valg avaldas IV jsk. tööinspektorile, olid põhjendamatu.

Sindi ühishaigekassa volinike erakorralisel peakoosolekul, protokoll nr. 6, 22. novembril 1936. a. esines kaebusega end. asjaajaja J. Valg ja nõudis, et peakoosolek tühistaks tema vallandamise. Peakoosolek, ära kuulanud J. Valgi kaebuse, otsustas: punkt 3 all kiita heaks juhatuse tegevus Valgi vallandamise

kohta. Sarikate liikude tegemine, kui paratamatu nähtus, kiideti heaks ühel hääl. Telliskivide asjus otsustati: juhatuse esimehel tasuda kassale tehtud kahju kr. 10.80 ja vahekord J. Valgiga kohtu teel selgitada. Vahepeal teatas juhatuse esimees, et ta on tasunud kassale tekkinud kahju kr. 10.80 ja et ta vahekorra Valgiga annab kohtulikule lahendusele.

— Sindi ühishaigekassa asub nüüd uutes ruumides, Raudtee tänaval, Sindi tarvitajate ühise majas.

— Kreenholmi haigekassa juhatusse valis volikogu Anijago, Jõgiste, Kukke, Andra ja Schnakenbergi, revisjonikomisjoni Seermani, Frederkingi ja Mihailovi.

— Sindi ühine haigekassa vahetas asjaajajat. Senise asjaajaja J. Valgi kaebus juhatuse vastu jäeti peakoosolekul tagajärjeta, kuna see leiti põhjendamatu olevat.

Sotsiaalkindlustus.

— Kaitseväelasele anti uus pensioniseadus. Pensionide ülemäärad kaotati, pensione määrab staabiülem, teenistus-tervisriikete pensionide ulatust suurendati, kooliõpilased riigikaitseõppustel said pensioniõiguse.

— Tartu Ühisabi ostis endale suurema hoone, kuhu ta paigutab oma asutused. Ühisabi on seltskondlik abistamisühing, jagab iga päev 300 inimesele lõunat. Ta oömajas on 30 kodutut. Ta abisaajate hulgas on 3 ülikooli haridusega isikut, 3 kooliõpetajat, 1 viiulikunstnik, 1 kohtu-uuriija, 8 kaupmeest, muidugi endised.

Uude majja paigutatakse supiköök, söögi-saal, öömaja, ooteruum, bürooruumid, personaali korterid jne.

— Kindlustusnõukokku valiti ja kinnitati haigekassaosaliste esindajaiks: F. Kauks — Kohtla-Järve haigekassast, M. Toom — Tartu üldhaigekassast, N. Anderson — Pärnu ühishaigekassast, V. Luksepp — Rakvere ühishaigekassast ja L. Johanson — E. Haigekassade Liidust.

— Haiguskindlustuse eelnõust kõneles EHL sekretär L. Johanson laup., 5. dets., Tallinna linnatöölise koosolekul priitsemajas ja pühap., 6. dets., Rakvere ühishaigekassa peakoosolekul.

— Kutseühingute puhkekodudes N.-Venes 1.668.000 töölise, 1928. a. 437.000, sanatooriumides tänavu 603.000 töölise, 1928. a. 296.000.

— Sotsiaalkindlustuse kulud on N.-Venes 8300 miljonit rbl. 1935. a. kulutati ajutise töövõime kaotuse puhul abirahadeks 1.260 milj. rbl. Sünnitusabirahadeks on tänavu 333,5 milj. rbl., laste toitmiseks, lasteadeade, -sõimede, pioneeri- ja agrite ülalpidamiseks, mittekooliealiste laste eest hoolitsemiseks ja lasteasutuste ehitamiseks 1.058 milj. rbl.

Tööinvalidide pensionideks on tänavu eelarves 1.250 milj. rbl.

— Põllutöölise keskmise aastapalga suuruse ümberotsustamiseks küsivad kindlustusnõukogult luba kindlustusametid sel põhjusel, et elukallidus on vahepeal tunduvalt tõusnud. Keskmise aastapalga järgi arvestatakse põllutöölise õnnetuste puhul toetusi ja pensioni. Ümberotsustamine ei peaks sündima mitte ainult 6. jsk., Valga piirkonnas, vaid üle riigi.

— Ei taha oma töölisi õnnetuste vastu kindlustada. 31. aug. 1936. a. arvati Gahnbäcki ettevõtte inimeste ja asjade veoks maanteedel ja tänavail Eesti tööliste kindlustusühise alla. Sellega polnud Gahnbäcki firma rahul ja esitas kaebuse kindlustusametile, kes selle tagajärjeta jättis. Küsimus tuleb arutusele kindlustusnõukogus.

— Vanaduse määraks vanaduse vastu kindlustamise seaduses kavatsetakse võtta 65 a. Riigi- ja omavalitsusteenijail ja riigitöölisel on 60 a.

65 a. on kõrge vanadus, milleni jõuavad vähesed töölised. Töölisi, kes üle 50 a. vanad, on vähe. Neid ei taheta enam tööl pida. Nad vallandatakse.

Prantsusmaal on vanaduse määraks 60 a., Belgias 50—65 a.

Meil ei võiks vanaduse määr tööölisel olla vähemalt mitte kõrgem kui riigi- ja omavalitsusteenijate pensioniseaduses.

— Ungari rohuteadlaste pensionifondi ja vanuse palgalisa maksukassa ellukutumisest on toodud „Pharmacia“ nr. 10 — 1936 mag. Károly von Barsay referaat, mis annab üksikasjalise ülevaate.

* * *

ERAMETNIKE KOJA VALIMISTEL

soovitame häälendada Karl Lukk'ile kes kandideerib 2. seksioonis. K. Lukk on EHL esimees ja Tartu üldhaigekassa asjaajaja.

Töökaitse.

— Töökaitse seaduste järelevalvet kaitseministeeriumi ja kaitseväge kaitsetes ei teosta uut dekreedid kohaselt enam tööinspektsioon, vaid kaitseministri poolt nimetatud ametiisikud.

— Tööliste palgalise puhkeaja laiendamist nõudis töölisvanemate konverents. Küsimust on kaalunud ka tööliskoda, kes peab tarviliseks puhkeaja pikendamist 6 päevalt 12 päevani. Seadus on praegu muutmisel.

— Ka majateenijad üle riigi kuuluvad töölepingu seaduse alla, mis hakkab maksma 1. jaan. 1936. a.

— Teenija kohused pere teenistuses on tsiviilseadustiku 1936. a. eelnõus järgmised:

Teenija peab peremehe vastu olema truu, tagasihoidlik ja sõnakuulelik ning lepingu ja kohaliku kombe kohaselt pühendama oma aja ja tegevuse tema kasuks. Teenija peab alistuma peremehe poolt seatud kodukorrale.

Teenimise ulatus, milleks teenija on kohustatud, kui ei ole kokku lepitud teisiti, sõltub peremehe vajadusist ja teenija tööjõust, eeskätt aga kohalikest kombeist.

Keegi ei või nõuda oma teenijalt keeldud tegusid ega ka sääraseid, mis ohustavad elu ja tervist.

Teenija, kes osutub tööl sõnakuulmatuks või saamatuks, peab kannatlikult taluma manitsemist ja õpetamist peremehe poolt.

Teenija peab peremehele tasuma kahju, mis on tekkinud teenija pahatahtluse või raske hooletuse tõttu või kindlatest käskudest üleastumise tagajärjel. Vähema tähtsusega eksimised ei too teenijale kaasa seesugust vastutust.

Peremehe asjade võõrandamine teenija poolt ilma peremehe volitusest ja nõusolekuta on maksvuseta.

Teenistuse kohta käivad normid tsiviilseadustikus tuleksid kustutada, sest need küsimused on lahendatud töölepingute seadustega. Tsiviilseadustiku ja töölepingute seaduse kehtivuse ulatuses ei ole mingit vahet.

— Kollektiivlepingute ja minimaalpalgade teostamiseks ei pidanud Kaubandus-tööstuskoja juhatause esimees oma kõnes meie maa tööstuslikku olukorda veel küpseks. Millega ta oma väidet põhjendas, ei ole lähemalt märgitud. Kollektiivlepingud on Eestis palgaolude parandamiseks väga tarvilised ja nende maksmapanemiseks tuleb töölisorganisatsioonidel tegutseda. Palgamiinimumi seadus on tarviline kodutöös ja teistel vähetasuvail tööaladel.

— „Kiviõli“ streigi puhul streikijate abistamiseks avaliku korjanduse toimepanemise eest oli kohtulikule vastutusele võetud tööliühingute keskkliidu kõrvaldatud juhatus, 15 inimest. Jaoskonnakohtunik mõistis kaebelused õigeks.

— Tööliste arv Nõukogude Venes oli 1928. a. 11,6, 1934. a. 23,7 1935. a. 24,8 ja 1936. a. 25,7 miljonit inimest. Palgasumma oli 1928. a. 8,2, 1934. a. 44,0, 1935. a. 56,2 ja 1936. a. 63,4 miljardit rbl. Tööliste kultuurse olukorra

parandamiseks anti 1934. a. 9,3, 1935. a. 12,0 ja 1936. a. 14,6 miljardit rbl.

— Tööle tuleb rakendada eeskätt oskustöölisi, märkis oma programmkõnes Kaubandus-tööstuskoja juhatause esimees J. Puhk. Et võimalik oleks otstarbekohaselt korraldada tööstusliku kutseoskuse õpetamist, on tarvis selgitada tööstuses töötavate isikutse koosseisu üksikasjaliselt. On tarvis selgitada, missugustel tööaladel on puudus õppinud töölistest ja meistreist.

— Sunduslikud töövahekohtud Prantsusmaal on teostamisel. Alguses püütakse pooli lepitada, kui see tulemusi ei anna, koostatakse lahkuminekute üle protokoll. Mõlemad pooled kutsutakse vahekohtusse. Kui ka vahekohtusse tulemusi ei anna, tehakse sundotsus.

— Majateenijate töö- ja palgaolude kohta statistiline ülevaade R. Sõrmuse poolt ilmus „Eesti Statistikas“ nr. 180 — 1936. a.

— Eraametnike koja valimised on 3. jaan. 1937. a. Esitatud on 19 nimekirja. 1. juhtkonna sektsioonis kandideerivad kaitsete direktorid ja teised juhtivad jõud, teiste hulgas ka endine sotsialistliku partei tegelane Aleks. Oinas, keda meil teistest kandidaatidest eelistada ja soovitada ei ole mingit põhjust.

Kes on tööline? Töölislikeks töölepingu mõttes loetakse iga isik, kes töölepingu põhjal on võtnud enesele kohustuse tööandjale tööd teha.

Haridusministeeriumi poolt 1926. a. väljaantud Otto Petersoni brošüüris „Töö, tööstuse korraldus ja töö kaitse“, mis tahab olla tööstuskoolide õpperaamatuks, lausutakse:

„1. Tööline ei ole kindlapiiriline mõiste. Tabavam vast on määрус: tööline on palgaline mehaaniliste tööde täitja, kuna töö all mõistame püsivat jõupingutust kõlblis-mõistlikkude eesmärkide saavutamiseks.“

„2. Väga mitmekesine on ka töölikonna isiklik koosseis. Siin on kõlbliselt langenud isikuid (joodikuid, väärted), neid, kes peavad tööd nuhtluseks ja ta järele haaravad äärmisel hädasunnil, seda täites vastutahtmist, iganes võimaliku hoolimatuse ja lohakusega, kui ka neid, kes anduvad temale iha, hoole ja armastusega. Isikliku jõukuse poolest on tööliste peres liikmeid, kes midagi ei oma ja kellel ihagi pole midagi omada, talitades sõna järele: „saadud — söödud“ on isikuid väikesete kapitalidega ja varandustega, millistest saavad sissetulekut; on ka jõukamaid inimesi. — Ka tehnilised oskused ja ettevalmistus on mitmekesised; on töölisi, kes isegi käsa-jalgu liigutavad kohmakalt, kuid ka sarnaseid, kelle ettevalmistus nõuab silmapaistvat üldist haridust ja mitmeaastast erilist kutseõppimist. On töölisi, kes seda on ajutiselt, mõningad aastad, kuid on ka tööliste suguvõsasi, kus lapsed ja lastelapsed jälgivad vanemate elukutset. — Neid kõiki seob tööga teenistusleping...“

Sellane tööliste ebakõbliste omaduste loetelu ei ole õpperaamatus õigustatud. Töölise iseloomustamiseks see ei kõlba. Kõlbliselt alaväärtuslike elemente, joodikuid, kurjategijaid, laiskku, lohakaid jne. leiame ka mittetöö-

liste keskel, neid on leidunud ka Eesti juristide keskel. Kus neid protsentuaalselt enam on, ei ole ühe või teise mõiste määratlemisel sugugi tähtis.

Raamatus tähendatakse, et autor on idealistliku maailmvaate pooldaja (Plato, Stoad, uusplatoonlased, Kristus, Augustinus, Aquino, Thomas, Hugo Grotius, Kant, Hegel), millele vastandiks on materjalistlik maailmavaade (sofistid, Epikur, Gassendi, Hobbes, Locke, Prantsuse entsüklopedistid, Bentham, J. S. Mill, K. Marx).

Töölise negatiivse hinnangule järgneb O. Petersoni õpperaamatus ka positiivne määratelu:

„Üldiselt on tööline (sõna laias mõttes) see, kes on teostanud ja teostab inimsoo kogu ainelise kultuuri. Ebatav on teda pidada massolevuseks, kelle number üks võrdub number üheksandale või üheksatuhandale.

Praegust ülemaailmist demokratiseerumist võib rohkem õigustatult vaadelda hulka-de õilnemisega, üldise kõlblise tasapinna tõusuna. Töötaja ei taha olla tööli piitsa, välise surve sunnil, vaid kõlblise kohusetunde, tööpõhimõtte vajaduse tunnustamise tagajärjel. Esile tulevad ja on hulgaliselt arenemisel kõlbliselu kõrgema järgu ilmutused: mõistuslikkus, omadistsipliin, kohusetunne..“

„Töölise vaimlised ja kehalised väärtused: tegevusihha, osavus, tööviljakus, püsivus, väsimatus, kokkuhoidlikkus, rahuarmatus, on esemed, millistest oleneb rahvaste rikkus ja tugevus, kuid ka nende vaesus ja nõrkus.“

Lastekaitse.

— Abielluda võib tsiviilseadustiku 1936. a. eelnõu järgi iga vähimalt 18-aastane meeste-rahvas ja vähimalt 16-aastane naisterahvas. Abielu on keeldud: otsejones sugulaste, lihase venna ja õe, poolvenna ja poolõe, tädi ja lihase venna-või õepoja, onu ja lihase venna-või õetütre vahel, vaatamata sellele, kas see sugulus on tekkinud abielust või väljaspool abielu; otsejones hõimlaste vahel; lapsenda ja lapsendatu vahel, kuni lapsendusvahe-kord kestab; võõrasvanema ja võõraslapse vahel.

Lesknaine või lahutatud naine ei või abielluda uuesti enne kui ta eelmise abielu lõppemisest on möödunud 10 kuud. Enne nimetatud tähtaega võib lesknaine või lahutatud naine abielluda siis, kui ta pärast eelmise abielu lõppemist on sünnitanud lapse, kui ta oma mitte-raseduse kohta esitab arstitunnistuse, mis on välja antud pärast nelja kuu möödumist endise abielu lõppemisest; kui lahutatud naine abiellub uuesti oma eelmise abielumehaga.

Alaerialised isikud võivad abielluda ainult oma vanemate, lapsendajate või eestkostjate nõusolekul.

— Kihlus uue tsiviilseadustiku eelnõu järgi on vastastikune tõotus teineteisega abielluda, mis nende tahtel kolmandaile isikuile on teatavaks tehtud. Kui kihlusele ei järgne abielu sõlmimine hiljemalt aasta kestes või

kui üks või mõlemad kihlatuist tühistavad kihluse, siis kaotab kihlus maksvuse.

Kihlus ei anna õigust tõsta lagi abielu sõlmimiseks. Lubadus maksa trahvi või tagatstrahvi juhul, kui abielu sõlmimine ei järgne, on tühine.

Kui üks kihlatu astub kihlusest tagasi mõjuva põhjuseta või kutsub välja teise poole tagasiastumise oma süü läbi, mis on mõjuvaks põhjuseks teise poole tagasiastumisele, siis peab ta teisele kihlatule või tema vanemaile või kolmandaile isikuile, kes on toimunud vanemate asemel, tasuma kahju, mis on tekkinud sellest, et nad abiellumise ootel on teinud kulusid või võtnud enda peale kohustusi. Teisele kihlatule peab ta ka tagasi andma kingid ja tasuma kahju.

Kui neitsiilik kihlatud pruut on peigmehega suguliselt kokku elanud ja peigmees mõjuva põhjuseta astub kihlusest tagasi ning selle tõttu pruudi isiklik seisukord ilma tema süüta tunduvalt halveneb, siis võib pruut hageda rahulduseks peigmeheit rahalist tasu ühe aasta jooksul kihluse lõpetamisest arvates. Tasu suuruse määrab kohus oma äranägemise järgi, arvestades niihästi peigmehe kui ka pruudi varalist seisukorda.

Kui kihlatud pruut on oma peigmehega suguliselt kokku elanud ja on sellest jäänud rasedaks, siis on ta õigustatud hagama abielusõlmimist ühe aasta jooksul kihluse lõpetamisest arvates, kui mõjuvad põhjused pole vastu. Kui kolme kuu kestes pärast vastavat kohtumäärust peigmees abielu sõlmimisele ei asu, siis tunnistab kohus pruudi, kui ta seda palub, peigmehe lahutatud abielunaiseks ühes kõigi viimasele kuuluvate õigustega. Lapsel on kõik seaduslikus abielus sündinud lapse õigused ka juhul, kui lahutatud abielunaiseks tunnistamist ei järgne.

Kui keegi ahvatleb neiu sugulisele kokkuelamisele kindla lubadusega temaga abielluda ja neiu jääb temast rasedaks, siis on ahvateldud neiu õigus samasuguseks hagiks kui ahvateldud pruudilgi aasta jooksul kindla lubaduse andmise päevast arvates. See õigus langeb ära, kui hageja on suguliselt kokku elanud ka teiste isikutega, samuti kui kostja kokkuelamise ajal veel oli alaealine ja hageja temast oli palju vanem. Leskedel ja lahutatud naistel niisugust hagiõigust ei ole.

Abiellumisega ühendatakse mees ja naine abielulisse koosellu vastastikuseks toetuseks ja laste saamiseks ja kasvatamiseks.

— Lastekaitset käsitlevad praegu hoolekande ja tööstusliku töö seadused. Valmimas on uus emade- ja lastekaitse korraldus, mille järgi linna- ja maavalitsuste juure luuakse lastekaitseametid, Emade- ja lastekaitset tahetakse teostada: 1) kinniste asutuste — rasedate- ja lastekodude, defektiivsete laste kodude j. t. asutuste kaudu; 2) poolkinniste asutuste kaudu, milleks on imetustoad käitiste juures, lastesõimed, päevakodud j. t.; 3) lahtise hoolekande kaudu rahalise ja ainelise toetuse näol abivajavale perekonnale.

Kõik need asutused peavad kehtiva hoolekandeseaduse järgi olema. Kuidas neid edas-

pidi korraldatakse, see oleneb peamiselt neist krediitidest, mis riik ja omavalitsus selleks kulutavad.

— Lasterohkus viis ema vanglasse, kirjutab „V. M.“ Tartumaal Aakre vallas elab L. B., viie lapse ema. Ta ei saanud viia last 10 km eemale kaitserõugete panemise kohta. Kohus karistas teda 10 kr. või 3-ööpäevase arestiga.

Et naine oli vaene, siis läks ta vanglasse, enne keetes lastele valmis kapsaid tangudega. Naine on vaene põllutööline, kes elab kehvalt, tehes peremehele ka korteripäevi.

Lastehoolekanne on kogukonna ülesanne. Seda ülesannet tuleks neil hoolsamini täita. Kasvatada viit last ei ole vaesel inimesel kerge, põllutöölisel on see üle jõu käiv.

Haigekassadele.

Tellimiste vastuvõtjatele.

„Töö ja Tervise“ 1937. a. tellimised palutakse võimalikult varakult ära saata.

„TÖÖ JA TERVIS“

SOTSIAALPOLIITILINE KUUKIRI

E. HAIGEKASSADE LIIDU JA SOTSIAALSE ARENGU EESTI ÜHINGU HÄÄLEKANDJA

Tegev toimetaja L. Johanson. Vastutav toimetaja K. Lukk.

ILMUB KORD KUUS.

Tellimise hind postiga:	Kuulutuste hind:
Aastas . . . . . 100 senti	1 lhk. . . . . Kr. 20.—
6 kuu peale . . . . . 55 „	1/2 „ . . . . . 10.—
Üksiknumber . . . . . 10 „	1/4 „ . . . . . 6.—
Välismaale aastas . . 150 „	1/8 „ . . . . . 3.—
	Teksti ees 50 s. kallim.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Toompüüestee 17-a, krt. 13. Telefon 448-35.

Iga teadlik tööline tellib 1937. aastaks E. Töölisühingute Keskliidu ja töölisnõukogude häälkandja

„TÖÖLISTE HÄÄLE“

„TÖÖLISTE HÄÄLE“ ilmub 1937. a. kümnendat aastakäiku, iga kuu üks vähimalt 16-leheküljeline number.

Tellimishind aastas 1 kroon, 1/2 a. 60 senti, üksiknumber 10 snt. Tellida saab igast postiasutisest ja „TÖÖLISTE HÄÄLE“ tellimiste vastuvõtjate kaudu.

„TÖÖLISTE HÄÄLE“ toimetus ja talitus asub Tallinnas Pärnu mnt. 41—4, tel. 460-52.

SISU: 1) Kutseliitide ühisus — I. Rebane. 2) Haiguskindlustuse seaduse eelnõust — L. Johanson. 3) Sotsiaalpoliitilise päevaküsimusi. 4) Haigekassade ellu puutuvaid küsimusi — P. Paal. 5) Haigekassade aruanne — Ed. Rosenberg. 6) Narva Linavabriku haigekassa — M. Ernits. 7) Trükitööliliste puhkekodu Aegviidus. 8) Mitteabiellulised lapsed. 9) August Ermel 50-aastane. 10) Haigekassade tegevusest. 11) Sotsiaalkindlustus. 12) Töökaitse. 13) Lastekaitse.

Vastutav toimetaja Karl Lukk. Tegev toimetaja L. Johanson. Väljaandja Eesti Haigekassade Liit.

Ilmunud 15. detsembril 1936. a.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk t. 2. 1936.